

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2:40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 11a.

—
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 "

—
Manuscrisurile nu se li-
napoiază.

Spre orientare

de dr. VASILE LUCACIU

Un vânt năpraznic văjje prin codrul verde al românismului!

Noi, fiii națiunii române, toată suflarea românească, privim cu luare aminte, și cercetăm, și analizăm fazele acestui fenomen, ce s'a ivit în viața noastră națională.

Și mai ales noi, cari am avut mândra chemare, ca în mijlocul vijeliilor ucigătoare să stăm cu fruntea ridicată și cu pieptul de oțal, și să combatem pornirile dușmanilor barbari, cari ne amenințau cu zdrobire, cu nimicire, ne întrebăm: oare s'au liberat de nou furiile șovinismului aziatic, care nu mai incupe în Europa cultă, și vrea să înceneze aici, pe pământul strănepoților lui Traian orgiile sălbătice de pe stepele Aziei?

Ce este?

Dezlănțuitu-s'a „furor hunnicus“ din legile patricide ale dușmanului culturai și civilizațiunii, Apponyi: și s'a încins un nou foc îngrozitor pe acoperișul bisericilor și al școlilor noastre?

Ce este?

Doar strigătul mamelor duioase, denădăjduite, ne răpește simțirea omenească și toată vârtutea națională: ca să ne încingem a apăra cu sângele inimilor noastre viața și ființa națională, a noastră și a generațiunilor viitoare?

Ce este?

Au nu știm noi, că puterea de stat, parlamentul, iustitia, administrația, tri-

bunalul, comitatul, oligarchia feudală, împreună cu erarul și toți scăpătații flămânzi și proletari, s'au aliat pentru o politică de exterminare a tot ce e viu și sublim în ființa noastră românească: drepturi, averi, cultură, libertate, viață liberă și independență națională. Și o viață întreagă am jertfit, și jertfim fără de sfârșit, pentru viitor, ca să oprim patimile oarbe politice, în năvala lor distrugătoare.

În jurământul de pe „Câmpul Libertății“, pe câmpiile udate de sânge românesc dovezi de eroism militar și de vârtute cetățenească, de credință către Tron și Casa domnitoare, în parlamentele din Sibiu, Cluj și Budapesta, în conferențele naționale din Sibiu, în Memorandul către Suveran, în decoroasa noastră pasivitate, precum în energica activitate parlamentară, și extra-parlamentară, în toate relațiunile noastre cu elementele culturale și progresiste din țară și străinătate: s'a dovedit cu prisos, și astăzi strălucește ca lumina soarelui, că aspirațiunile noastre naționale, năzuințele noastre politice sunt în conglăsuire desăvârșită cu interesele mari ale tronului Habsburgilor și ale monarhiei habsburgice, că formează condițiile cele mai temeinice pentru binele și înaintarea țării întregi, că sunt icoane indispensabile în cadrul umanismului și al civilizațiunii obștești.

Și atacul împotriva noastră, și furia politică a stăpânilor trecători a fost cu atât mai necruțătoare și sălbatecă până la barbarism, cu cât s'a dovedit și se dovedește, s'a constatat și se constată, că aspirațiunile noastre s'au dovedit juste, că pretenziunile noastre sunt drepte, și că în luptele

politice, cu armele dreptului și ale libertății naționale, suntem mult superiori opresorilor noștri, cari n'au alte argumente, decât îngâmfarea oligarhilor, trufia și barbarismul feudalilor și poftele necurate și rușinoase de supremație și predominare de rassă.

Aceste lupte politice, pe toate terenele vieții publice, în biserică, în școală, în economie, au fost viața noastră, și întreaga preocupățiune a sufletelor noastre s'a concentrat în străduința neadormită, de a realiza pentru viață idealul național, ce l-am găsit pururea viu și nebiruit în adâncul sufletului poporului românesc!

De când m'am deșteptat la conștiința națională, de când am suferit cele dintâi inzulte pe băncile școlilor ungurești, de când am pătruns în tainele evoluțiunilor istorice, eu, și tovarășii mei de luptă, dela început și până 'n ziua de astăzi, alt scop n'am urmărit, alt ideal n'am cultivat, altă râvnă nu m'a îndemnat, nici alt entuziasm nu m'a înălțat, decât numai cultura și înaintarea, libertatea și independența națională a poporului românesc!

Și — toate luptele acestea, după vremuri și împrejurări, dupăcum pofteste duduul timpului și cultura zilelor în cari trăiești.

Alta a fost stratagema politică în anii 1848—9, alta în anii absolutismului, și iarăși alta în epoca asta a pseudo-constituționalismului, cu pasivitatea octroată prin forța împrejurărilor, sau cu activitatea parlamentară, riscată între împrejurări foarte neprielnice pentru noi, proverbialul popor de ordine și de civilizațiune, față de factori politici, cari au creat și susțin sisteme politice imorale și corupte până la măduvă.

Cum a iubit Eminescu*)

de Octav Minar

Introducerea. — Familia Câmpeanu. — Veronica. Din Năsăud la Iași. — Cum a cunoscut-o profesorul Micle. — Căsătoria. — Cine a fost Ștefan Micle. — Henriette Eminovici și Cornelia Emilian. Veronica devine admiratoarea lui Eminescu. — La Viena. — Prima cunoștință. — Prietinia. — Plecarea poetului la Iași.

Răutatea și invidia omenească personificată în limbajul popular prin „gura lunei“, nu va putea ierta niciodată îndrăzneala Veronicei Micle de a fi iubit cu sinceritate până în clipa morții pe marele poet Mihail Eminescu.

È o nedreptate revoltătoare pe care contemporanii și sateliții sufletesti ai acestora, ca adevărați epigoni, vor căuta în decursul vremii să povestească mai departe cu mândrie idila nenorocită a două suflete, cari s'au mistuit într'un amor neînțeles de dânsii.

De citești tot ce s'a scris despre această iubire, rămâi nimit de atâta lasitate în relevarea adevărului.

Unii și mai ales „unele“ au îndrăznit să necinstească chiar personalitatea poetică a Veronicei, învinuind-o, că poeziile ei cele mai bune au fost dictate de Eminescu!

*) Primul capitol din volumul care apare în curând în biblioteca „Lumina“ din București.

Alții au ponegrit-o cu epitetele de: „femea ușoară“, „fără caracter“, „suflet schimbător și plin de vanitate“ care nu luase pe Ștefan Micle decât din interes Micle fiind profesor universitar, având o poziție materială asigurată. deci în posibilitatea de a-i satisface toate plăcerile și luxurile.

Dacă l-a înșelat cu Eminescu, spun acești moralisti, a făcut gestul dintr'un capriciu de femeie nehibzuită, ca mai târziu să repete același lucru cu un altul, în defavoarea poetului**).

Un publicist francez îndrăznește să aducă învinuiri și mai grave.

Necunoscând împrejurările acestui „amor nenorocit“, să încercă să dovedească într'un articol apărut în revista parisiiană *Le Penseur**) că Eminescu a înebunit văzându-se înșelat de Veronica!

Ura și disprețul societății pentru „femeia poetă“ care a iubit cu sinceritate și pasiune pe un tovarăș de gândire, nu-și poate avea explicare decât în următoarele motive:

Întâiul, sprijinit pe mărturisirile d-nei *Virginia*

** Veronica a fost acuzată, că în timpul boalei lui Micle plictisindu-se, căci Eminescu se stabilise în București, ducea o viață de aventurieră în tovărășia unor tineri din aristocrație, fugind chiar cu un ofițer la Brăila.

*) *Daniel de Venancour* e autorul aceluși articol injurios, care a făcut multă valvă în presa românească. Concluziile defavorabile au fost influențate de părerea publicistului neamț *Rudolf* care din neștiință a scris:

„Sie brachte ihm in Verzweiflung! (Ea l-a disperat!)“ Acest strigăt de indignare venit ca din partea lui Eminescu, cadra de minune cu părțile lui *Rudolf*, că poetul a fost nenorocit din cauza Veronicei.

Gruber, fiica Veronicei, care într'un memoriu ce mi-a servit de călăuză scria:

„Mama a fost o femeie plină de viață, plină de farmec, deșteaptă, frumoasă, dansa perfect și avea o voce superbă**). În societatea aleasă pe care o vizita, din cauza acestor calități superioare, făcea umbră totdeauna în jurul celorlalte femei.

„Puteau ele să ierte această eclipsare? De aici invidia și răutatea, prefăcute mai târziu în dispreț și batjocură.

„În fine a plătit foarte scump aceste daruri ale naturii, pe cari nu a avut tactul să le mai ascundă puțin. A fost o victimă a numărăsoarelor sale calități.“

Al doilea întemeiat pe argumentele psihologice aduse de *George Panu* în ale sale „Amintiri din Junimea“.

„Lumea ține cu bărbații, mai cu seamă cu poeții, și este din instinct contra femeilor care-i acaparează, mai ales un poet dulce care cântă amorul și-și comunică iubirea lui cetitorilor.

„Lumea cetitoare este egoistă, ea voiește să aibă pe poet întreg al ei și al nimănni altuia. Cât timp poetul cântă iubirea și are legături numai pasagere, publicul e mulțumit, căci poetul este întreg al lui, publicul neglijează micile infidelități comise de poet.

Îndată ce o pasiune mare cuprinde pe poet, pasiune care se resimte în activitatea aceluia, pu-

** D-na *Valeria Nilda*, cunoscută cântăreață a fost a doua fiică a Veronicei, moștenind darul vocal al mamei sale.

Și, după experiențele, ce le facem, sunt sigur, că peste puțină vreme iară se vor schimba fronturile de luptă, întâiu la dușmanii noștri de moarte, pe urmă și la noi.

Dar nu despre asta e vorba. Combinațiile în viitor le vor face factorii vremurilor, ce urmează. E vorbă aici de viața noastră, a noastră, cari am trăit ieri, mai trăim și astăzi, și — poate să ne fie rezervată și ziua de mâine.

Este o situație, o actualitate politică în care trăim noi, națiunea română din țările Coroanei sf. Stefan.

Vijelia, furtuna, luptele noastre politice nu numai că nu s'au alinat, ci din contră, pare-că noui puteri cu arme noi, se pregătesc cu înverșunare de desperați să ne atace.

Oligarhia, feudalismul, supremația de rassă trag de moarte și în Ungaria. De-aceea își răcnește cu urlet furios ultima suflare, și în desnădejdea sa își mai aruncă armele ucigătoare, ca să se răsbune... asupra cui?

Nefericitul! — Nu vezi, că vremea, ce înaintează, cultura, spiritul de libertate trece peste tine. N'ai vrut să le pricepi, vezi, vremea, cu noi, înaintează, și tu vei rămânea stârv urit, cadavru infect, și chiar și căsenii tăi se vor grăbi a te astruca în groapa de unde nu este înviere.

Aceste vijelii, aceste lupte politice îmi sunt cunoscute, nu mă tem de ele, din contră cu drag mă dau de-a trânta cu acest fel de dușmani, bine știind, că tot ei au să fie învinși.

Un vânt de altă fire, o suflare necurată este vijelia, ce șerpuește încă astăzi prin codrul verde al românismului.

De aceea am stat pe gânduri, am cercat, am studiat, de ce natură să fie această vijelie?

În trecutul, în prezentul luptelor noastre politice n'am găsit, și nu găsesc o asemănare sau o analogie, care să-mi explice firea și scopul acestei suflări.

Simțesc și constat, că e o suflare veninoasă, pestilentă, aducătoare de moarte, pentru ceice o respiră.

Văd cu bucurie, că scumpa mea na-

țiune s'a știut feri de ea, și se ferește cu multă înțelepciune.

Când aș vedea, aș simți, aș auzi, că aceasta suflare și vijelie e un signal de bucium inspirat, care ne chiamă la luptă sfântă și măreață, chiar cu jertfirea vieții, pentru drepturile neamului, n'aș mai sta pe gânduri, ci aș sbura cu însuflețire, strigând în luptă: moarte de viteaz și triumf pentru steagul național!

Vuietul ce sună în jurul nostru însă, iubita mea națiune, este strigătul de desperare al unor fii degenerați, cari tocmai în ceas oportun au fost demascați prin comitetul tău veghetor și conștiu de datorințele sale.

Și acum, după ce li-s'au tăiat ghiarele, zbiară cu gură spurcată, și stropesc cu infecțiile ce au ieșit din ei pe urma operației, pe toți românii cinstiți.

Curios și nemai pomenit sistem de luptă națională: să zici că ești cinstit, intransigent, luptător integru, și 'ncolo să dai, să lovești, să vrei să ucizi mișelește pe cei mai buni fii ai neamului, rând pe rând pe toți.

Dar națiunea s'a pronunțat. Un plebiscit mai splendid n'a mai putut primi partidul nostru național, decât însăși inima poporului și a conducătorilor lui, prin graiul unanim al adunărilor populare.

S'a făcut judecătă, s'a pronunțat o-sânda.

De aici nu este apelată. Fiecare să rămână cu ce a primit.

Partidul național român din Ungaria și Transilvania vrea să fie solidar pe baza programului său, sub conducerea comitetului său central electoral.

Față de acest cuvânt spontan și sincer al națiunii, ce rost au zvârcolirile neputincioase ale demascaților, ale osândiților, sau ale gramaticilor, cari își caută și află prototipul politic pe pășunile de pe coasta Vezuvului?

Ce rost au? Intrebați legendele istorice și veți găsi răspunsul.

Cain, Iuda, Efialte, Mangra, Seghescu, Burdia, Rednic, Manu, Moldovan Gerguț etc.

Numele aceste odioase și desprețuite, caracterele aceste infecte, provoacă indig-

nare și anaftemă, sunt trădători și infami pe față și fără de rezervă: ce să zici însă de chipurile pocite cari îți vorbesc neincetat de naționalism, de cultură și literatură, de intransigență și de lupte naționale, iară în realitate sunt duhurile necurate ale neamului?

Nefericit popor am fi, dacă în acest veac al luminilor n'am fi în stare să facem selecțiunea cuvenită, mai ales cu privire la persoanele și la caracterele luptătorilor și conducătorilor naționali.

S'a făcut și judecata și selecțiunea. N'avem, decât să mergem înainte, pe calea, ce și-a croit-o însăși națiunea.

Toți cei ce vreau binele și fericirea națiunii, sunt cu noi, dincoace și dincolo de Carpați. Nici nu se poate altfel, între împrejurările noastre politice: Una națiune, un partid, una organizație.

Spargeți, cei cari puteți, bazele aceste, și veți auzi sunând clopotul la prohodul cauzei noastre naționale.

Plăcerea aceasta însă nu o vom da nici unei grupări, fie pe lângă pălincă la Habermann, fie pe lângă altare de conliturghisire, fie pe lângă un ziar tipărit în limba română, și nici chiar grupării genilor cari se închină și jertfesc „Amorului liber“.

Astea le-am scris pentru orientarea celor buni, cari cu durere văd atacurile și aud strigătele sălbatice ale celor ce aleșuesc la rădăcina vieții noastre, ca apoi pe ruinele vetrei naționale să-și facă libertățile imorale, după tipicul conliturghisitorilor.

Facă-și mendrele, poftă au, vremea le stă la dispoziție.

Noi, oameni serioși și cu mandatul primit de la mama națiune, avem să ne facem și mai departe datoria.

Între acestea însă să nu uităm a le da peste ghiare, în viitor, precum le-am dat și în trecut, pentru că în dejosirea lor, cred că tăcerea nobilă e semn de slăbiciune, și vociferează până'n infinit, după vorba străbunilor: „Calumniare audacter semper aliquid haeret“.

blicul se interesează, află, și este nemilos pentru aceea care-i fură iubirea poetului, care-l ia pentru ea, luându-l oarecum dela dânsul.

„Aceasta este în genere psihologia amorului poetilor.

„Așa trebuie să se explice și cabala în contra Veronicei Micle, relativ la amorul ei cu Eminescu.“**)

Tot cu atâta răutate s'a discutat dragostea lui Musset pentru George Sand, a lui Petrarca pentru Laura, a lui Dante pentru Beatrice, implicit a tuturor poetilor, cari au cântat iubirea!

Atunci cum s'ar explica că și cei cari n'au cunoscut pe Veronica, au luat drept adevăr legenda învinuirii.

Căci în definitiv animozitățile personale au dispărut odată cu moartea poetei, așa că și invidia omenească ar putea fi mai blajină.

Totuși din scrierile posterioare morții, și din cele ce se mai discută azi, observi cu mâhnire că mentalitatea a rămas aceeași.

Exemple?

Două mai semnificative, auzite de mine cu prilejul scoaterii albumului „Eminescu Comemorativ“.

Cerând unui academician un articol pentru album, n'am primit colaborarea din cauză că îi arătasem înainte primele coli în care figura chipul divin al Veronicei:

***) Pag. 331, vol. I.

„Femeea asta a fost o pată, o rușine în viața lui Eminescu“.

O doamnă profesoară și directoară a unei școli superioare de fete din Iași, n'a voit să cumpere albumul pentru acelaș motiv:

„Ce gust să pui alături de Eminescu pe o ființă, care nu l'a înțeles, nici nu l'a iubit“.

Acest suveran dispreț în continuare pe care îl aruncă din nou asupra poetei societatea necontemporană, e justificat astfel:

Murind Eminescu, societatea a pierdut un simbol de aspirații.

Vieța lui nefiind încă lămurită, unii biografi s'au grăbit să motiveze această moarte acuzând de nepăsare pe societatea însăși.

Numai prietenii lui Eminescu au spus adevărul, indicând ca sfârșit fatal viața desordonată a poetului, în plus nebunia ca germene ereditar în familie.

Moralul societății necontemporane fiind distrus prin faptul că n'a știut să aprecieze valoarea lui Eminescu, s'a căutat un refugiu de a se salva aceasta onoare aruncând toate învinuirile asupra Veronicei, prezentând-o în fața posterității ca pe un element care a nimicit o viață așa de scumpă.

Dacă Veronica Micle ar fi fost o femeie care n'ar fi însemnat nimic în literatura noastră, poate admiteam pentru salvarea unei generațiuni aceste

acuzăți nedrepte. Însă „blânda Veronica, poeta unui cult, ce Anadiomena pe sânul-i legănase și-o trimisese în lume c'un farmec și mai mult“*) merită să fie apărată, căci sufletul ei a fost lipsit de vanitate și interes.

A iubit pe Eminescu cu o pasiune mistică. Chiar micile certuri ce a avut de îndurat în această dragoste, în loc să coboare sentimentul, dinpotrivă l-a întărit, căci: „iubirea scutește de spleen pe toate femeie, cari simt în inima lor dorul de a idealiza ceva — o idee sau un sentiment — și care, puind în această lume de adorație mistică pe iubitul visat, coboară din înălțimea lui „sublimă pe pe cel răstignit la Golgotha“*).

Poate și necunoașterea mai documentată a vieții intime a celor doi îndrăgostiți, a contribuit la crearea legendelor mincinoase.

Cred, că faptele, scrisorile și amintirile inedite ce sunt analizate în mod obiectiv în această lucrare de istorie literară, vor avea darul de a îndrepta rătăcirile inconstiente ale mulțimei.

(Va urma).

Duiliu Zamfirescu: „Lui Titu Maiorescu „Omăgiu“ pag. 21.

*) N. Iorga: „Schife din literatura română“ vol. II, pag. 93.

Alegeri congregaționale. In 29 l. c, se țin alegeri congregaționale suletorii pentru câte 1 reprezentant în Cermeiu, Totvărădia și Semlac. Atragem din nou atenția conducătorilor naționaliști din acelea cercuri asupra acestei împrejurări și în deosebi ne adresăm dlui protopop Ioan Georgia și avocatului Teodor Burdan din Boroșineu să-și facă datoria și să ducă în Cermeiu la izbândă steagul național, asemenea așteptăm dela d. protopop Procopiu Givulescu din Radna să îngrijească de cercul Vărădiei, unde d-sa este stăpânul situațiunii. Vom ținea în evidență isprăvurile din aceste cercuri.

„Le Journal International”. Sub acest titlu va apărea probabil la 1 ianuarie 1912, la Paris, un ziar mare merit a discuta — „sine ira et studio” se zice — toate problemele publice, sociale și artistice care au interes internațional. În redacție sunt reprezentate „neamurile cu rol cultural conducător”; la câte 6 luni delegații se întâlnesc pentru a se consfătui. Directorul gazetei va fi publicistul american Theodor Stanton; dintre colaboratorii săi a fost până acuma indicat cu numele numai Ferdinand Leipnik, redactor la „Pester Lloyd”...

Necesitatea acestei întreprinderi se motivează așa: toate ziarele actuale au caracter național și tratează fiecare în linia primă afacerile țării sale. Jurnalul cel nou voeste să fie absolut internațional. Chiar și literatura și arta va fi considerată din punct de vedere internațional. Evenimentele „țării străine” care sunt numai de natură națională, nici nu vor fi amintite; singur probleme cari privesc două sau mai multe țări vor avea loc în gazeta modernă.

Dacă n'am cunoaște seriozitatea sursei de unde luăm aceste informațiuni*, ar trebui să credem că e un pamflet, atât de bizar sună manifestul prin care se anunță, după lungi pregătiri, acest ziar, ce pare a fi decepționat deja pe cei ce au legat de el cele mai frumoase așteptări.

Unicul principiu ce am fi dorit să vedem la temelie noului așezământ, nu e amintit: iubirea adevărului. Dacă totuși va fi urmat, ziarul va avea între pretenții săi pe toți oamenii de bine.

Din cameră. Ședința se deschide la orele 10 și jum.

Prezidează Beöthy Pál.

Se continuă desbaterea rezortului ministrului de interne. Oratorul zilei de azi e deputatul popular Szmeccsányi György. Vorbește în contra staticării administrației. Critică literatura și presa internațională, cari pe zi ce merge prind rădăcini tot mai adânci în țară. Cu cât sporește influența nebuniilor cosmopolite, cu atât scade spiritul național... Vorbește apoi mai pe larg despre primejdia ce amenință țara din partea pornografiei. Cere măsuri aspre pentru împiedecarea acestui flagel.

Trecând la analiza stărilor din capitală, găsește aci o multime de rele și neajunsuri, pentru sanarea cărora are mai multe propuneri. Protestează în contra favorizării prea mari a funcționarilor comitatensii. Primarul din Budapesta are leafă cu mult mai mare decât președintele Curiei. Nedreptățile acestea ar trebui să înceteze. Nu primește proiectul.

O destăinuire senzațională a contelei Witte. Contele Witte acuză într-o scrisoare deschisă pe fostul ministru de comerț Simiriasev că în timpul revoluției dela 1906 lucrând în chestia Gapon în contra regulilor celor mai elementare de

ordine de stat și acordând 30000 ruble, bani ai statului, omului de încredere al preotului Gapon, anarchistului Matusinaski, a fost silit apoi să demisioneze din cabinetul Witte.

Destăinuirea aceasta a provocat senzație colosală.

În ajunul unei crize guvernamentale în Anglia. „Union Presse” din Londra anunță că în cercurile parlamentare circulă șvonul că o criză de cabinet este iminentă.

„Birmingham Post” anunță că nu sunt excluse surprize importante provocate de situația critică a raporturilor externe și de lipsurile observate în marina și administrația militară cu prilejul pregătirilor făcute de Anglia pe mare și pe uscat.

— Mac Kenaan e pe și plecat și Haldano îl va urma.

În cazul când Sir Eduard Grey nu se va bucura luni de sprijinul amicilor săi, va demisiona.

— Circulă chiar șvonul că parlamentul va fi dizolvat.

Un discurs al lui Venizelos. Din Atena vine știrea, că într'un discurs pronunțat în cameră, Venizelos a desmintit șvonul despre o înțelegere cu Turcia având de scop de a nu se pune pe tapet chestiunea cretană vreme de zece ani. Făcând considerațiuni asupra Cretei, d-sa declară că situațiunea este neliniștitoare de oarcece unii membri înflăcărați ai adunării, au crezut oportun a căuta să silească puterile protectoare și chiar pe Grecia, de a primi pe deputații cretani la Atena, ceea ce ar aduce războiu cu Turcia. Cabinetul din Atena nu a lipsit de a arăta primejdiile unei atari atitudini și adunarea a decis să se mărginească la un memorandum către puterile protectoare; dar atunci cei mai violenți dintre membrii au decis să urmărească acest scop prin mijloace revoluționare. Cabinetul din Atena a declarat în această privință pe față că în nici un caz nu va tolera prezența cretanilor în camera grecească, neputând accepta războiul în momentul în care cabinetul urmărește reorganizarea finanelor.

Sfârșind, Venizelos a exprimat speranța, că turburarea din Creta nu va avea nici un răsunet în Grecia mai ales după schimbarea radicală întâmplată în 1909, și că guvernul este gata a demisiona în caz de desacord cu opiniunea publică, în ce privește această chestiune. Căci, după 1909, Grecia nu va mai vedea privescerea unui guvern tiric în contra voinței sale de opiniunea publică.

Fostul prim-ministru Dragumis a susținut politica lui Venizelos, căruia i-s'a votat încrederea cu 202 voturi contra 1.

Revoluția din China: Ideea republicană a câștigat aproape pe toți revoluționarii, ceea ce înseamnă, că înfăptuirea ei este singurul mijloc de a face pace în China. Reprezentanții celor 14 ținuturi din China sudică, cari acum sunt ale revoluționarilor, s'au întrunit în Shanghai ca să discute noua constituție a Chinei, să stabilească organizarea republicei ce au de gând s'o proclame; să aleagă o nouă capitală și să se înțeleagă asupra noii legi electorale. S'a hotărât să întemeieze republica după modelul Elveției, dându-i organizație federativă.

Majoritatea dorește, ca Nanking-ul să fie capitala Chinei.

Trupele ce steteau față în față la Nanking încă nu s'au ciocnit, fiindcă armata împărătească în cele din urmă s'au retras după ziduri. După o știre din Frankfurt, revoluționarii dela Nanking au capturat întreagă flota chineză.

Cea mai apropiată acțiune a revoluționarilor e ocuparea Penking-ului, care se prevede, că va renunța la împotrivire.

Voci de presă despre discursurile deputaților noștri

Pesti Napló.

Incepe cu exhibitii șoviniste ținute în termini generali, după calapodul cunoscut al ziarelor ovreo-maghiare, și apoi continuă astfel:

Dar pe lângă neghină mai este și sâmbure bun și ar fi o neghiobie să afirmi, că cel ce de naționalități a fost trimis în parlament este de sigur trădător de patrie.

Și tocmai așa ar fi o stupiditate, să afirmi, că tot ce spune un deputat naționalist e trădare de patrie și prin urmare dacă va spune adevăruri crude și neplăcute trebuie să-i sufocăm cuvântul.

Astăzi când Ștefan Cicio Pop a vorbit despre neajunsurile și abuzurile administrației și partidul muncii neputându-l combate, l-a huiduit, atunci ne-a fost imposibil să nu ne gândim la aceasta.

Scena aceasta a caracterizat foarte potrivit camera deputaților și majoritatea ei actuală. Se scoală un orator naționalist și vorbește despre neajunsurile în deobște cunoscute ale administrației. Despre atari, cari nu numai din partea minorității ci chiar și din partea majorității s'a relevat adeseori. A spus ceea ce bărbați maghiari ei între ei și în for au accentuat și repetat de atâteaori.

Că pretorii fac uneori mari abuzuri. Că fișpanul e condus de interesele de partid, când exercită dreptul său de candidare. Și așa mai departe. Tot acuze și afirmații, cari le poate subscrie fiecare maghiar și cari în comitatele maghiare tocmai așa le vom simți, precum le simt naționalitățile în ținuturile lor.

Dacă astfel de acuze se rostesc, atunci niciodată nu e permis să căutăm, că cine le spune, ci numai ce spune și că este adevărat ce spune sau ba. Dar partidului muncii de asta îi pasă mai puțin și poate tocmai de aceea, pentru că știe, că acuzele sunt adevărate, se năzuiește cu terorism și sbierete să amuțiască pe oratorul. Noi așa credem, că tabăra guvernului nu face nici un serviciu țării, când înăbușe mărturisirea adevărului. Real serviciu atunci ar face țării, dacă ar cere să curme abuzurile și să elimineze politica de partid din sânul administrației și spiritul de nepotism, și ar introduce un atare sistem de guvernament în țară, încât să nu se poată aduce atari acuze contra ei, ca și cum au fost cele spuse de Cicio Pop.

Pentru rezolvirea chestiei naționalităților sistemul partidului muncii nu e potrivit de loc. Cu terorism și sbierete, această chestiune nu se poate rezolvi.

Dimpotrivă aceasta potentează agitația naționalistă, fiindcă guvernul maghiar dă prilej și cauză, ca deputații naționaliști să poată ridica atari acuze contra noastră, despre cari durere, suntem siliți să recunoaștem, că sunt adevărate, numai cât răspunderea o poartă singur guvernul și nime altul.

Majoritatea parlamentară cu mult mai mare serviciu face națiunii, dacă cu aceeași energie, cu care își dă silința să înăbușe expunerea gravelor acuze, ar îndemna guvernul, ca să îndrume exponenții administrației să păstreze o ținută mai cuminte și loială. Câte un fișpan sau pretore unora face prea prea mari servicii guvernului. Dar aceste servicii le retribuește mai totdeauna țara.

Agitația naționalistă numai așa se poate înăbuși dacă guvernul va asculta plânsurile lor. Numai atunci nu isbuteste agitatorul, dacă poporul nu e săcăit de nedreptate. Dar până ce poporul în viața lui simplă zilnic e neîndreptățit și săcăit, până ce maghiarii și nemaghiarii deopotrivă simt scumpetea justiției și desordonarea și clica în administrație, până atunci totdeauna vor fi agitatori, maghiari și nemaghiari deopotrivă, cari vor pretinde dreptate și ajutor și vor acuza sus și tare guvernul și majoritatea, că nu-și folosește puterea întru sanarea și vindecarea relelor din sinul poporului.

*) „Documente des Fortschritts” nov. 1911. p. 718.

Numai pe proprietarii mici
din suburbiul Aradului îi poate
interesa că în str. Kasza Nr. 3 și
9 avem un depozit bogat de

țevi de beton
acomodate pentru canalizarea ce
se află acum în curgere. Prețurile
cele mai convenabile.

PEPOLI și ÉBERLEIN
intreprinzător de zidiri betonice.

Telefon Nr. 675.

E o politică îngustă aceea, care cu puterea glasului strident vrea să învingă acolo, unde e nevoie de argumente și nu servește interesele națiunii acela, care nu vrea să asculte plânsoarea.

Poftească și desmintească majoritatea acuzei grave, dacă poate, dar prin sbierete nu va izbucni niciodată să convingă pe aceia, cari nu sunt seduși de lozince mincinoase și cari, de mult deja știu face deosebire între patriotismul adevărat și între cel practic.

De creatori avem nevoie și nu de bârfitori.

„Az Ujság”.

Dacă discursul d-lui dr. Vaida sau a domnului Pop-Cicio l-ar fi rostit domnul dr. Teodor Battyányi sau d. Eitner Zsigmond desigur ar fi izbucnit aprobări vijeloase într-o parte a camerei. Și aceștia, ca patrioți și ca democrați, relevă corupția și nepotismul. Numai cât, firește naționaliștii prezintă corupția și nepotismul, ca o însușire tipică a maghiarilor, vreme ce 48-iștii ca o manifestare a caracterului liberal. 48-iștii protestează împotriva naționaliștilor, pentru că atunci când ei vor fi la guvern se poată protesta și contra acuzei, că ar domina corupția și nepotism. De aceea, nu le prea convine, dacă oratorii naționaliști au tocmai atâta dreptate, ca și oratorii 48-iști, doar naționaliștii nu sunt așa de fericiți, ca și 48-iștii, cari eventual vor avea norocul, că un ministru de interne 48-ist va răspunde la acuzele corupției și a nepotismului.

„Pester Lloyd”.

Ministrul președinte a avut dreptate, când a afirmat, că gravamentele înșirate de membrii partidului naționalităților numai atunci pot fi sanate, dacă nu se vor expune în cadre prea largi, dorite numai de naționaliști. Șeful cabinetului a dovedit, că păreri serioase și fidel expuse le apreciază și atunci, dacă sunt predate de membrii acelui partid, care e mai puțin simpatizat în cameră, — prin cuvintele recunoscătoare cu cari a apreciat expunerile, de fapt demne de toată atențiunea, a deputatului Vaida, cu privire la salubritatea publică.

„Tribuna”.

Nu atribue nici o importanță politică discursurilor rostite de deputații noștri în parlament. D. dr. T. Mihali — zice Tribuna — a promis partidul național în fața lumii, cu discursul său rostit în cameră, care nu conține altceva, decât vechea argumentație ieftină, scoasă din articolele de fond ale Tribunei.

În loc să vorbească despre pacea internațională, despre noile conflicte diplomatice iscate în urma războiului, în loc de a schița principiile generale de guvernare în vederea schimbării de guvern, deputații noștri au plictisit lumea, înșirând nevoile poporului și dovedind cu cazuri concrete abuzurile și volniciile administrației.

In chestie personală

Aproape 10 ani de zile am trăit în cea mai perfectă prietinie și intimitate cu Prea Cuvioșia Sa părintele protosincol Roman Ciorogariu. Îl cunosc deci foarte bine. Îl cunosc mult mai bine, de cum îl cunosc preoții Miron Grecu, Octavian Tămășdan, Iustin Dascăl și Pompeiu Dorca, maghiaronii patentati și corteșii guvernamentali, cari subscriu declarații de aderență la principiile P. C. Sale, îl cunosc chiar mai bine, decât părintele Procopiu Givulescu, iubitul meu fin, protopop și director executiv la banca „Mureșanul”, apendicele institutului de credit și economii „Victoria” din Arad.

Și fiindcă îl cunosc atât de bine pe P. C. Sa părintele protosincol Roman Ciorogariu, am știut ce mă așteaptă, când cu groază a trebuit să mă lapăd de dânsul și de „Tribuna” în momentul, când m'am convins definitiv despre aceea, că P. C. Sa s'a hotărât a completa opera Inalt Prea Cuvioșiei Sale părintelui arhimandrit și vicar episcopesc Vasile Mangra spărgând prin „Tri-

buna” partidul național român.

Știam prea bine, că din „erou” ce mă făcea „Tribuna” până în anul trecut, deodată am să mă prefac în „omul de cea mai patentă falșitate și rea credință, pe care l-a cunoscut vre-odată viața noastră publică, mincinos de profesie, om nefast, intrigant”, care bietul de mine stau acum „pe banca rușinei, pe banca infamiei”.

P. C. Sa părintele Roman Ciorogariu la acuza ce i-s'a adus, că în serviciul politiceii mangriste intenționat a spart prin „Tribuna” partidul național român, după luni de zile răspunde, nu desvinovându-se pe sine, căci păcatul consumat și văzut de toată lumea nu îl poate contesta; ci insultându-mă pe mine personal în chipul cel mai neomenesc. Cunosc bine teoria de tactică a părintelui Ciorogariu „getrennt marschieren und vereinigt schlagen”, căci mi-a desvoltat-o adeseori, dar am mai învățat încă ceva dela dânsul: să nu te superi, când vrea contrarul, ci să te superi când îți vine fie la socoteală. Părintelui protosincol i-a trebuit aproape un an întreg ca să se supere și să-și ticluiască prăpăstioasele sale minciuni și pervertiri la adresa mea, îmi voi alege deci și eu timpul, când să mă supăr și să răspund la minciunile și pervertirile sale.

Vreau de rândul acesta să fac numai unele constatări față cu noile infamii cuprinse în „Tribuna” de ieri sub titlul „Un răspuns”. Aflu în articolul acesta o întrebare: „Cine ar trebui să mai fie convins, că toată desbinarea aceasta fatală din partid este numai opera acestui om nefast (adece a mea), pentru râvna sa de bani și măririi personale?” Apoi răspunsul la această întrebare: „Lumea în sfârșit va vedea clar pentru ce a trebuit ca un neam întreg să se încaere într-o luptă fratricidă paralizându-și puterile și secându-și energiile într-o atât de dureroasă sfășiere”.

În fața infamiei cu „banii” și cu „măririle personale” constat, că în viața mea întregă pentru munca, multă-putină, câtă am cheltuit în afacerile obștești românești, niciodată nu am primit nici un ban onorar ori remunerațiuni. Am colaborat la „Tribuna” 14 ani de rând și nici nu am cerut, nici nu am primit, nici chiar când mi-s'a oferit, nici un ban pentru această muncă a mea, ci dimpotrivă nu numai, că am plătit două abonamente la acel ziar, ci la timp de nevoie i-am sărit în ajutor și cu alți bani din partea mea, cu toate că niciodată n'am avut și nu am nici astăzi vr'o avere, ci trăiesc numai cu salariul, între împrejurările de azi, destul de modest al oficiului meu. Constat, că nici pentru munca foarte grea și mistuitoare de nervi și energie, pe care o pun în serviciul organului de publicitate al comitetului național român, nu primesc absolut nici o remunerațiune, iară pentru locuința, ce — din considerații ușor de înțeles pentru oricare om de bine — mi-am luat-o în casele „Românului” plătesc chirie, ca oricare alt chirie. **Are oare „Tribuna” cinstea, să ieie act de această constatare și să tragă apoi cuvenitele consecvențe?**

La „măririle personale” nu pot răspunde, deoarece nu știu despre ce fel de „măririi personale” este vorba? Eu cel puțin nu știu să fi câștigat vre-o mărire personală de atunci, de când m'am desfăcut de „Tribuna”. Dacă ar fi vorba de preamă-

riri prin ziare, atunci aş putea constata contrarul. Când eram „amic” cu domni dela „Tribuna”, atunci eram des preamărit în coloanele acelui ziar, dar de când m'am despărțit de dânsii, în coloanele aceleiaș foi sunt zilnic injurat și batjocorit, iară „Românul” are ordin, să nu publice nici-odată vre-o laudă la adresa mea. Unde-s deci „măririle personale”?

Să trec acum la partea mai gravă a chestiunii. „Tribuna” zice: „Lumea în sfârșit va vedea clar pentru ce a trebuit ca un neam întreg să se încaere într-o luptă fratricidă, paralizându-și puterile și secându-și energiile într-o atât de dureroasă sfășiere”.

Îi dau dreptate „Tribunei”. Și eu ered, că odată lumea va vedea clar pentru ce a trebuit ca un neam întreg să se încaere într-o luptă fratricidă. Prin fraza aceasta însă „Tribuna” vrea să afirme, că eu aş fi cauza acestei lupte.

Declar în toată sinceritatea, că aş fi prea fericit dacă „Tribuna” în chestiunea aceasta ar avea dreptate. Mare ar fi norocul, dacă s'ar putea adeveri, că numai persoana mea este pricina desbinării și ruperii partidului național român. Mare ar fi norocul acesta, căci atunci la moment partidul ar putea să se închege din nou, solidaritatea națională ar putea îndată să reinvie. Și faptul acesta ar fi momentul cel mai fericit al vieții mele.

Căci dacă numai persoana mea este piedica solidarității naționale, această piedică la moment poate fi înlăturată. Iată declar în fața lumii, că eu fac tot ce-mi vor propune domni dela „Tribuna”, dacă în schimb se va înfăptui solidaritatea partidului național român și se va restitui disciplina de partid cu toate consecvențele ei. Aș fi fericit, dacă m'ar absolve dela conducerea „Românului”, aş fi prea fericit, dacă acum după o muncă obștească de un pătrar de veac aş putea să mă odihnesc și să-mi mărginesc activitatea exclusiv numai la agendele oficiului meu. Nu-mi trebuesc nici „bani”, nici „măririi personale”, nici deputăție la congres ori la sinod, nu doresc să fiu nici măcar asesor consistorial, o singură dorință am: *partidul național român să fie solidar, tare, unitar, încheat pe temeiuri puternice în cadrele disciplinei de fier, care să fie în stare a sdrobi la moment, pe oricine ar încerca să atenteze la solidaritatea națiunii române din Ungaria și Transilvania.*

Dacă acest sfânt ideal al meu se poate înfăptui prin desăvârșita mea retragere de pe arena acțiunilor obștești, declar pe sufletul meu înaintea lui Dumnezeu că această retragere nu o consider de jertfă, ci de fericire pentru mine și în orice moment sunt gata să o săvârșesc. Mi-ar fi mult dragă liniștea acum la pragul bătrânețelor, dar dacă idealul nu mi-l pot sluji decât măcinându-mă mai departe în luptă, — să fie luptă!

Vasile Goldiș.

A apărut:

„ȘTII ROMÂNEȘTE?”

de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fl. La comanda dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librărilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Calea Victoriei 107.

Ca să se știe

— Două interviewuri —

Declarațiile dlor deputați dr. T. Mihali și dr. Al. Vaida-Voevod

Budapesta, 24 noemvrie.

Intâlnind azi prin culoarele Camerei, pe președintele clubului deputaților români, pe d. dr. *Teodor Mihali*, l'am rugat să binevoiască a-mi da câteva lămuriri pentru cititorii „Românului” în anumite chestiuni politice în care persoana d-sale este direct interesată.

Venerabilul președinte s'a arătat îndată dispus să-mi dea toate deslușirile. Și retrăși în „sala pașilor perduți”, neturburați de nimeni, am putut lega convorbirea de mai jos:

— Vă rog, d-le președinte, corespunde adevărului aserțiunea publicată dăunăzi în „Tribuna” de către „un tinăr oțelit” că într'o discuție a dv. de ordin privat, ați pus vina pe d. Goldiș pentru neînțelegerile interne?

— Nu corespunde de loc adevărului! Este aceasta o mistificare cu scopul de a stârni neînțelegeri între membrii comitetului. Căci eu niciodată n'am susținut că d. Goldiș e vinovat pentru actuala dezbinare. În convorbirea ce-am avut-o cu acel „tinăr oțelit” pe vremea adunării populare din Buteni, dânsul susținând că s'a creat o situație falsă „Tribunei” — de oarece cei mai mulți mangriști se dau întâi drept tribuniști și apoi se manifestază ca mangriști, — eu am răspuns numai atât: „E lucru firesc că mangriștii numai sub firma tribunismului se pot afirma în viața noastră publică — fapt remarcat și n broșura domnului dr. Vaida.

— Ce ziceți de știrea lansată de „Tribuna” că proiectați mutarea „Românului” la Cluj?

— Și aceasta este o invenție tendențioasă — răspunde d. deputat dr. Mihali — pentru a seduce lumea românească. Noi n'am cugetat nici odată să schimbăm sediul „Românului” și nici un moment n'am reflectat la Cluj, adică ținutul în care vicarul Mangra a stors o declarație de aderență dela preoții săi subalterni.

— Știți că n numărul trecut al „Tribunei” din nou ați fost atacat, făcându-se aprecieri rău-voitoare vorbirei dv. din parlament?

— Conducerea partidului, diferite probleme politice serioase și apoi numeroase alte treburi mă preocupă în așa măsură — încât îmi e cu neputință să mă pretez la polemici jurnalistice cu niște oameni atât de pătimiși.

De șeasă ani de când am fericirea să reprezint interesele neamului românesc în parlamentul ungar, în permanentă m'am ocupat cu chestiuni actuale, cu neajunsurile ce le îndură nația noastră, neajunsurile ce-am avut prilejul să le observ zi de zi în atingere fiind cu poporul. Pentru

mine rănile neamului nostru sunt de o mai mare și mai dureroasă importanță decât lipsurile întregii monarhii, ori „grava ei situație politică de azi”, — chestiuni, cari de altfel nici nu cad în sfera de discuție a bugetului ministrului de interne.

Poziția principiară a partidului național român s'a stabilit la discuția generală a bugetului din anul trecut. Acum însă, fiind vorba numai de rezortul internelor, se înțelege de la sine, că cadrul vorbirilor noastre e mai restrâns, ne-am ocupat dar numai de acele chestiuni, cari privesc rezortul acestui minister.

— Și vă mai reproșează „Tribuna”, că dați lămuriri ziarului unguresc „Világ” și nu organului d-v. oficial.

— Reproșul acesta e destul de hazliu. Chiar acum ai putut vedea cum câțiva redactori dela foile maghiare au stat de vorbă cu mine, rugându-mă să le dau oarecari deslușiri. Vei înțelege, că e o chestie de gentileță, să răspunzi invitațiilor lor. Și pe lângă aceasta cred, că folosesc cauzei noastre, agitând și făcând cunoscute cât mai des și n cercuri cât mai largi punctul nostru de vedere...

Aceste sunt declarațiile domnului președinte al clubului deputaților naționaliști.

*

Puțin mai târziu, m'am întâlnit cu d. deputat dr. *Alexandru Vaida Voevod*. Comunicându-i interviewul ce mi l'a acordat d. deputat dr. Mihali, l-am rugat să se pronunțe și d-sa asupra acestor chestiuni

Iată ce mi-a răspuns distinsul deputat :

— Credința mea e că publicul cititor al „Românului” e destul de orientat, și că nu e nevoie să dăm mereu desmințiri la neadevărurile „Tribunei”. În călătoriile mele, cu ocazia adunărilor populare, din Torontal până la Sătmar și până la Brașov, m'am putut convinge că obștea românească e cu trup și suflet devotată comitetului partidului național român și cu unanimitate condamnă munca de subminare ce o comite „Tribuna” cu multă rotunjime frazeologică dar cu foarte puțin simț de rușine.

După o pauză, d. dr. Vaida observă:

„Însăși cei dela „Tribuna” s'au putut încredința că acțiunii lor fratricide se datorește faptul atât de trist că Mangra a fost în stare să smulgă dela preoțimea sa subalternă o deplorabilă declarație de aderență. Apoi lumea românească care cunoaște redactorii „Tribunei” își dă seamă tot atât de clar ca și noi, că scrisorile date când din Sibiu, când din Orăștie, când din Șomcuta-mare, Budapesta sau Viena și cari au văzut lumina zilei în coloanele „Tribunei” nu sunt decât născociri fantastice ale unor creieri — obicinuiți din frageda tinereță cu falsificare — și cărora le revine astăzi în redacția „Tribunei” partea leului. Tot ce e de regretat este bucuria mangriștilor — cari de altfel și n cercurile maghiare sunt priviți cu disprețul cuvenit oricărui simbrăș — și cari în „Tribuna” au găsit un organ de

publicitate, reprezentantul cotidian al tendințelor lor de distrugere a partidului național român.”

— Dar de ce „Românul” n'a răspuns de atâta vreme la atacurile „Tribunei”?

— Comitetul partidului național când a luat hotărârea ca „Românul” să nu mai răspundă la grosolăniile, invectivele, neadevărurile și născocirile „Tribunei” — a făcut-o din motive bine cuvântate: Pe calea aceasta s'a oferit opiniei publice românești, cu scaun la cap — ocazia să se convingă că redactorii „Tribunei zilelor noastre” suferă într'adevăr în cel mai înalt grad de *moral insanity*.

— Este ceva adevărat în afirmația „Tribunei” că între d-voastră și d. Goldiș n'ar exista relații cu desăvârșire prietenești?..

— Cine poate fi așa de naiv să dea crezământ elucubrațiilor „Tribunei”, că noi ne-am teme de-o tragere pe sfoară din partea lui Goldiș? Doar Goldiș în urma mandatului primit cu unanimitate dela noi, dela membrii comitetului, a adus jertfa eroică să se pună în fruntea organului oficial al partidului național român. Pentru aceasta, încrederea și grațitudinea noastră față de Goldiș este și a fost totdeauna desăvârșită.

Se cere tupeul extraordinar, de care dispun mercenarii „Tribunei”, pentru-ca să cuteze a crede, că prin știri și informații falacioase, datate fără rușine, când din Sibiu, când din Viena, când din alt oraș, dar inventate în redacție, ei ar fi în stare să sgdue raportul de frățescă încredere, care există între noi și între d. Goldiș.

— Credeți, domnule deputat, că redactorii „Tribunei”, atacă solidaritatea partidului, din îndemn propriu și din convingere?

— Doamne ferește! Acești tineri nefericiți, sunt siliți să execute toate poruncile stăpânului lor, d. Roman Ciorogariu, căci la din contra, domnul acesta, care dispune și de voința d-lui dr. Oncu, i-ar arunca pe stradă, lăsându-i pieritori de foame, precum a făcut-o, la timpul său, și cu regretatul Ioan Russu Șirianul...

— Asupra unui lucru încă, domnule deputat — voi să știu părerea d-voastră: Cei de la „Tribuna” tot întreabă ce-i cu *tradarea*?..

— Cred că e aproape timpul când chiar și cel mai mărginit aderent al „Tribunei” va recunoaște că nici un om de bună credință nu poate rămânea în tabăra unui ziar, ai cărui aderenți și susținători se recrutează 90 procente din mangriști și oameni slabi de înger — cari prin fraze radicale îndreptate contra noastră, a deputaților și membrilor din comitetul partidului național — caută să-și ascundă trebușoarele murdare ce le încheie fie cu guvernul, fie cu organele administrative. Pentru cei ce au ochi să vadă, e destul de caracteristic faptul că „Tribuna” făcând amintire de adresa de aderență dobândită de Mangra dela preoții săi subalterni; — retace

In grădina de iarnă a „Hotelului Central” condusă în spirit modern găsește Onor. Public benturi și bucătăria care indestulește cele mai delicioase pretensiuni. După teatru cină caldă.

Pentru cununii și bancheturi săli separate. Zilnic taraf de țigani de primul rang. In cafenea după teatru cină exquisit.

Cu deosebită stimă:

AUGUSTIN CSERMÁC
hotelier.

numele semnatarilor — fiindcă aceștia sunt în cea mai mare parte aderenții și abonații ei. În același timp însă „Tribuna” nu se sfiește să pretindă ca noi deputații să atâcăm în cameră pe Mangra — deși știe destul de bine — că noi nu l-am învrednicit, în acțiunea noastră parlamentară, de atențiune — spre a nu da acestui transfug o importanță nemeșită...

„Și te mai miri că ne atacă „Tribuna”? E doar calea cea mai comodă, pe care poate ajunge ca firele naive și poetice dintre cititorii ei de bună credință, să nu observe că acest organ „independent” fiind prea ocupat cu premenirea conducerii partidului național, — nu găsește nici timp, nici spațiu în coloanele sale, spre a porni o luptă sistematică și hotărâtă în contra politicei guvernamentale mangriste, care cucereste teren tot mai larg în comitatul Bihorului, vecin cu Aradul.

De, corb la corb nu scoate ochii, și nici „călugăr conlurgisitor” la „călugăr conlurgisitor”!

Reflexii

la reproșurile „Tribunei” intitulate:
„O nouă... declarațiune...”

Ca interesat în cauză, înainte de a face vre-o declarație reclamată de „Tribuna”, după felul și forma, cum ea ar pofti, întreb această „Tribună” atotștiutoare:

1. De unde știe „Tribuna”, că declarația din chestie n'a cerit-o nimeni?

2. De unde știe „Tribuna”, că declarația aceea n'a cerit-o nimeni?

Dacă aceea declarație, cum zice „Tribuna”, nu interesează pe nimeni, pentru ce a luat act de apariția ei în „Românul” și pentru ce obiectivează forma și conținutul aceleia?

3. De unde știe „Tribuna”, că numele iscălit sub acea declarațiune sunt cu desăvârșire necunoscute? Din faptul, că nu abonează „Tribuna”?

4. De unde și de când și-a câștigat „Tribuna” brevetul, ca n' Țara-Ungurească numai ea singură să-și poată manifesta aderența către partidul național român? Cuvine-se a dubita și a batjocori sentimentele naționale ale cuiva, pe care nici nu-l cunoști?

5. Aderează și „Tribuna” la partidul nostru național? Dacă da, pentru ce nu încapă alături cu ceilalți aderenți ai partidului?

6. Cu ce drept așteaptă „Tribuna”, ca să-i urmăm sfatul, când ea nu-l urmează, ci își bate neîncetat joc de sfatul celor mai bătrâni și mai cuminiți?

Atrag atențiunea „Tribunei” asupra sfatului ce-l dă în nr. 246, pag. 4, „Lămurire”, șirul 13, ca însăși să-l păzească și să-l urmeze, ca nu cumva ea însăși să ajungă pe povârnișul actualului „Flachon”!

Până când „Tribuna” nu reflectează în mod cuviincios și acceptabil la întrebările de mai sus, o declar înconștientă și obraznică, fiindcă se amestecă în chestii, cari — cum însăși mărturisește — nu o interesează.

George Bașca.

Recunoașterea infamiei

Am arătat în numărul nostru de ieri infamia „Tribunei” săvârșită din nou împotriva dlui dr. Teodor Mihali, pe care această foaie de scandal voia să-l prezinte ca pe unul, care ar fi redus cererile românilor la minimum acceptabil de președintele consiliului contele Khuen-Héderváry. „Tribuna” adevărată tipăria în nrul 248 cu litere grase, cum acesta ar fi declarat, că înțelegerea dintre unguri și români s'ar putea face ușor, dacă cererile românilor s'ar mărgini la cele expuse de d. Mihali în discursul său de luni.

Noi am remarcat infamia aceasta în numărul nostru de ieri arătând, că ministrul-președinte contele Khuen-Héderváry a zis tocmai contrarul, că adevărată nici-odată nu va putea să primească din partea sa cadrele, în cari deputații români înfățișează gravaminele poporului românesc.

Minciuna era atât de cu coarne și intenția păcătoasă atât de vădită, încât însăși „Tribuna” a fost silită să revină asupra faptului și să recunoască adevărul, că contele Khuen-Héderváry n'a spus, ceea ce publicase cu litere grase „Tribuna”, ci a spus ceea ce afirmăm noi.

Dar asta e metoda obicinuită a „Tribunei”. Trage-i azi o minciună, pofti mâine s'o desminți, căci până atunci minciuna tot își va fi făcut efectul intenționat.

Așa se creiază opinia publică veritabilă între cetitorii „Tribunei”.

Intrebare deschisă către Ex. Sa d. prim-ministru ungar

Excelența Voastră d-le prim-ministru!

Încă în anul trecut, în luna lui nov., ne-am prezentat înaintea Excelenței Voastre, ca deputațiune exmisă din partea fondurilor grănițarești din ținutul Năsăudului. Rostul mersului deputațiunii, din care am făcut și eu parte, a fost, ca atât în numele fondurilor, cât și în numele celor 240 de tineri români, cari de 8 ani de zile nu-și capătă stipendiile respective ajutoarele votate din fondurile grănițarești, cari de 8 ani de zile flămânezesc, despoiați de pâinea de toate zilele prin ilegalitatea comisă de autoritatea pusă ca for de supraveghere asupra acestor fonduri, — să Vă rugăm în numele dreptății și echității, ca să Vă îndurați și să sistati această nedreptate. Să Vă rugăm, ca să Vă îndurați și să dați celorlorce sufăr și plâng codrul de pâine lăsat de moșii și strămoșii noștri, ca sfântă moștenire, udată cu sângele lor vărsat pe câmpiile Europei pentru tron și patrie. Și ce ați răspuns Excelența Voastră? Ați răspuns, că recunoașteți adevărul, recunoașteți, că ni-s'a făcut nedreptate, Vă mira nerezolvierea de atâta timp a cauzei acesteia și ne-ați promis „a o rezolvi în timpul cel mai scurt și spre deplina noastră mulțămire” — ipsissima verba.

Iată se împlinește anul, și noi, cu deosebire că s'a mai înmulțit numărul celor ce sufăr și plâng, stăm tot unde am stat și suferim. Noi ne îndatorim, plătim uzuri grele, copiii ne flămânezesc și asta ne doare. Permiteți-mi, Excelența Voastră, să Vă întreb în fața lumii întregi, că oare multele

necazuri ce aveți de întâmpinat în viața de premier, V'a împiedecat să Vă țineți de cuvânt ori ne-ați uitat?

Orîșicare va fi răspunsul Excelenței Voastre, una însă Vă rog și Vă declar: noi trăim în secolul al 20-lea și pentru acest secol al luminei nu se potrivesc de loc exclamările sagunților „Roma deliberante — Saguntum perit”.

Bistrița, 25 nov. n. 1911.

Al Excelenței Voastre devotat serv
Dr. Vasile Pahone
advocat.

Câteva note referitoare la broșura cea mai nouă a d-lui dr. Karácsonyi János

Mult m'am mirat, că ziarul nostru „Românul” s'a luat osteneala, ca să reflecteze la cel mai nou pamflet al d-lui dr. Karácsonyi. M'a mângăiat însă faptul, că recenzentul presupune, că d. din chestie nu cunoaște limba românească. Și nu s'a înșelat în această presupunere.

Pentru a dovedi, că mulți, cari sunt orbi sau surzi, vreau să vadă și să audă, voi să spun un caz concret, care va dovedi cum se face din partea unor străini istoria noastră?

Eram teolog de cursul al III-lea în seminarul dela Oradea-mare. Ca profesor de istoria bisericească l-am avut pe d. dr. Karácsonyi. Odată ne surprinde pe toți alumnii cu o cărticică (un pamflet) redactată împreună cu dr. Bunyitai Vincze, atunci arhivar la episcopia rom. catolică. Titlul nu-l țiu minte (ce, doară, nu mi se va imputa!)

În broșura aceea vorbește despre cneziatele din Bihor și Bănat voind să adeverească ipotezele unor antagoniști de ai noștri, cari cu orice preț voesc să deneghe originea romană a românilor din țara aceasta. A sfcilit-o însă. S'au găsit istorici bihoreni români, cari au dat răspunsul cuvenit. Dar să revin la obiect.

În broșura-pamflet amintită mai era un articol scris tot de d. dr. Karácsonyi, în care neagă derivarea noastră, ca popor, dela neamul roman. Teza d-lui — atunci profesor — a fost aceasta: „Originea fiecărui popor se poate deriva și cunoaște din cele mai elementare cuvinte folosite zilnic, în trebuințele familiare, casnice etc. Aceste numiri se referesc la numerarea până la 10, la părțile corpului, — la vite și alte unelte”.

M'am prezentat la d-sa, ca să desbatem puțin chestia aceasta. Aveam nădejdea, că o să dovedesc, și cel cu greș să recunoască greșala sa.

Primit cu toată afabilitatea, am început discuția.

Înainte de toate l-am întreat, că într-o dată, în ce măsură cunoaște limba noastră?! De unde cunoaște derivarea numirilor românești?! Și am primit răspunsul, că: nu știe românește!! Așa? Va să zică: eu să scriu despre originea chinezilor, când limba lor mi-e cu totul necunoscută?! I-am expus părerea aceasta a mea, dar totodată am intrat și în desbaterea chestiei.

Am primit și eu ca bază a desbaterilor teza pusă de d-sa. În decursul acestor desbateri apoi i-am dovedit, că dacă latinul zice: unus, noi zicem, unu; — duo, — doi; tres — trei etc.; — ba și peste zece noi numărăm ca și latinul, și nu ca ungurul. Noi zicem unsprezece, latinul: undecim, iar ungurul: tizenegy. Noi punem numele înaintea zecimii, iar d-lor fac invers. Deci nu numai până la 10 numărăm ca strămoșii noștri latini, ci și mai sus.

Apoi mădularile, părțile corpului.

Latinul zice: caput, noi: cap (nu cumva să fie prefăcut acest cuvânt în kaput-köpenyeg!); — latinul: manus, — noi mâna etc. etc.

În tonul acesta a decurs convorbirea noastră de atunci. Nu a spus, nu a zis nimic, dar se vedea convins d. dr. Karácsonyi, că a afirmat neadevăr. Și de atunci nici că a prea vorbit despre noi. Că acum ce mai vrea cu cel mai nou pamflet? Știe d-sa! Decât că noi nu avem să luăm știre despre scrisorile acelora, cari să amestecă în chestia noastră, fără a ne cunoaște măcar limba.

I. Budișan,
preot.

Lupta pentru Tripolitania

Dardanelele nu vor fi închise.

Hamburg. — Direcția liniei Hamburg-Levant aflând că Dardanelele vor fi închise s'a adresat la Constantinopol și a primit răspunsul că comunicația vapoarelor nu va suferi întru nimic.

Lărgirea câmpului de războiu.

Petersburg. — In cercurile diplomatice din Rusia a provocat mare îngrijorare comunicarea guvernului turcesc asupra iminentei lărgiri a câmpului de războiu.

Rusia a îndemnat în dese rânduri Italia să nu lărgască prea mult câmpul de războiu.

Arendarea Tripolisului.

Viena. — „N. W. Journal“ publică declarațiile ambasadurilor Italiei și Turciei asupra propunerii cu privire la arendarea Tripolisului. Ambasadorul italian crede că această propunere a sosit prea târziu și că înainte de proclamarea anexării ar fi putut să fie ascultată de italieni; acum este însă cu neputință.

Cruzimile italienilor în Tripolis.

Constantinopol. — Ministrul de războiu comunică oficial că a primit dela comandantii trupelor otomane din Tripolis telegrame, după cari avioanele italiene lansează bombe asupra ambulanțelor „Semilunei roșii“; deasemenea că italienii bombardează spitalele turcești.

*

Constantinopol. — Ca să se răzbune de pierderile suferite în luptele din 23 și 24 ale lunii trecute, când au pierdut regimentul 11 bersaglieri, italienii masacrează pe arabii din artileria Menchié.

Pe liniile de apărare ale italienilor, ocupate acum de turci, s'au găsit cadavre de femei și copii, cu mâinile legate și cu capetele tăiate.

Correspondenții englezi confirmă cu mărturie aceste masacre; iar soldații italieni prizonieri au mărturisit că ofițerii italieni dăduseră ordin să fie schingiuiți toți arabii numitului cartier.

De altfel italienii au nimicit o mare parte din pomi: portocali, lămâi, măsline — unica resursă a Tripolisului.

Italia renunță la acțiunea navală.

Frankfurt am Main. — Din Constantinopol sa anunță ziarului „Frankfurter Zeitung“ că după indicațiuni din surse diferite precum și după știri sosite din Roma, se poate bănui că acțiunea flotei italiene a fost contramandată.

Politica Turciei față de Anglia.

Constantinopol. — Lordul Kitchener a adresat fostului mare vizir Kiamil pașa, o scrisoare, prin care îl înștiința, că regele Angliei și-a exprimat dorința, ca Kiamil pașa să fie primit în special la Port-Said.

Aceasta onoare deosebită a lui Kiamil pașa a produs o impresie neplăcută în cercurile politice turcești, căci acest eminent bărbat de stat e considerat ca un dușman primejdios, al actualului regim.

De aceea în ultimul moment s'a contramandată participarea lui Kiamil pașa la misiunea condusă de un frate al prințului moștenitor turc.

In urma acestui incident, marele vizir Said-pașa a asigurat într-o convorbire avută duminică pe ambasadorul englez, că de aci înainte politica generală a Turciei va avea un caracter anglo-fl.

Turci predați de arabi italienilor.

Roma. — Din Benghazi se anunță, că indigenii arabi au predat italienilor un număr de soldați turci, pe cari i-au făcut prizonieri.

După comunicările celor arestați, au sosit mai multe caravane cu provizii și munițiuni pentru turci, cari însă sunt insuficiente.

In împrejurimile orașului cantonează 2000 de turci și arabi.

Trupele italiene au executat importante lucrări de întărire.

Trupele turcești staționează la 10 kilometri de avantposturile italiene.

Luptele dela Derna și Benghazi.

Roma. — Știri din Benghazi spun, că alaltăeri seară s'a dat o luptă la avantposturile regimentului 68 infanterie contra unui grup inamic, care a fost respins.

Informațiuni sigure spun, că în lupta de la 16 noemvrie la Derna, inamicul a avut 110 morți.

Alaltăeri au avut loc mici atacuri de ale arabilor contra tranșeelor dintre Sidimestri și Hamide. Artileria a gonit pe arabi.

Ieri dimineață s'a comemorat a treizecea zi de la lupta din 23 noemvrie, în tranșeele bersaglierilor în prezența unor delegațiuni ale armatei și marinei. Colonelul bersaglierilor d. Fara rostit o cuvântare patriotică.

Presa europeană și Italia.

Viena. — Ziarul socialist „Avanti“ publică un interviu cu fostul prim-ministru italian Luzatti, cu privire la cauzele pentru cari presa străină atacă pe Italia.

„Sunt numeroase aceste cauze, zice Luzatti: în primul rând sunt gazetele socialiste și democrate, cari de regulă sunt contra războiului. Era deci lucru firesc să fie și contra Italiei, care a provocat războiul, ziarele acestea neștiind motivele acestei provocări.

In al doilea rând sunt în joc diferite interese financiare și economice. Sunt interesele bancherilor, evreilor, liber-cugetătorilor și catolicilor.

Luzatti a declarat apoi, că în scurt timp adevărata situație a lucrurilor va ajunge la cunoștința generală și atunci opinia publică europeană va regreta că a dat crezare acestor comunicări dușmane.

Luptele din Tripolis.

Roma. — Agenția Stefani află din Tripolis, că ieri dimineață vasul „Carlo Alberto“ a început focul contra punctului Bouscava în urma indicațiilor date de un balonsmeu. Vântul însă care sufla răspândind pulbere de nisip în tot cursul zilei, a împiedecat să se continue tirul. (A. R.)

CORESPONDENȚE

DIN AUSTRIA

Viena

24 nov. n.

Remanierea ministerului Stürgkh. — Guvernele austriace și maghiarii

Se știe, că și guvernele sunt supuse schimbărilor timpului, întocmai ca și alte lucruri de pe lumea aaceasta, și la formarea unui nou cabinet trebuie încă dinainte să ne împăcăm cu gândul, că acesta nu și-a ocupat locul în fotoliile ministeriale pentru vecie. Cu deosebire în Austria, unde în anii din urmă s'a observat o fluctuație puternică în viața ministerelor! Aici lumea e deja obișnuită cu schimbările dese și tot așa sunt obișnuite și persoanele din diferite ministere să aștepte încă dela intrarea lor în minister momentul, în care au să vină „cei cu șanse“ ca să le ocupe locul. Dar evenimentele petrecute în zilele din urmă sunt chiar la noi o noutate.

Cabinetul Stürgkh s'a constituit în primele zile ale lunii noemvrie; după demisia lui Gautsch și s'a prezentat apoi reprezentanței poporului. Abia

au trecut 14 zile, și în cabinetul nou constituit s'au și făcut deja primele schimbări. Ministrul de finanțe, dr. Mayer, a fost demisionat. Cauza aparentă a demisionării lui a fost declarația ce a făcut-o când i-s'a cerut învoirea de a ridica salariile funcționarilor de stat. Dr. Mayer în declarația sa a condiționat ridicarea lefurilor dela votarea de noi impozite, cerere ce i-s'a refuzat. Motivul adevărat însă al dimiterii lui a fost împrejurarea, că portofoliul ministrului de finanțe l-a reclamat clubul polon pentru sine. Această dorință a polonilor a și fost satisfăcută numai decât prin venirea în fruntea finanțelor țării a ministrului de până acum al Galiției, dr. cav. de Zaleschi. In același timp i-s'a oferit omului de încredere al boemilor, profesorului din Praga dr. Braf, fotoliul neocupat până acum al ministrului de agricultură, pe care dr. Braf l-a mai ocupat odată.

Dintre toate însă mai interesantă e numirea cav. de Dlugosz, membru al clubului polon, ca ministru fără portofoliu. Rutenii, cari formează o parte însemnată a populației din Galiția, au protestat îndată în contra acestei numiri, zicând că un om, care abia în iunie a intrat în parlament și care va fi prin urmare unealtă oarbă în mâinile partidului din care face parte, nu poate fi chemat să reprezinte interesele Galiției. Dar și alte împrejurări fac din această numire una dintre cele mai memorabile episoade în viața noastră parlamentară, de sigur nu cea mai săracă în evenimente curioase.

De obicei se numesc în funcția asta bărbați cu experiențe bogate în viața parlamentară, mai adesea președintele clubului polon, ca o încoronare a activității sale politice. Cav. de Dlugosz e însă numai de jumătate de an deputat și numirea sa se poate atribui numai influenței ce o exercitează el, mulțumită avuției sale — Dlugosz e proprietar de sonde petrolifere și ca atare multimilionar — asupra președintelui fracțiunii clubului polon din care însuși face parte, adevărat un partidului popular polon. Se spune, că absolut numai legăturile strânse de interes ce le are cu conducătorul acestei fracțiuni, cu deputatul Stapinsky, au hotărât chemarea lui în ministerul Stürgkh. Abstrăgând însă dela motivul acesta, care miroasă a corupție, mai stăm încă și în fața altei împrejurări, anume că cav. de Dlugosz a fost, așazicând, designat la acest post de mai înainte din partea fruntașilor clubului polon, cu toate că ar contrazice cu prerogativele coroanei, care e în primul rând chemată să aleagă persoanele, din cari se compune cabinetul.

In cercurile parlamentare se discută viu chestiunea aceasta, și nu încupe nici o îndoială că episodul ce l-am povestit mai sus contribuie în măsură mare la temerea că în felul acesta sistemul nostru parlamentar va fi mănăst ad absurdum. In felul acesta tot mai mult se subordonează interesele generale ale țării, intereselor particulare ale singuraticilor și ale unor clice cari stau la spatele acestora.

Primministrul actual, contele Stürgkh, e foarte comunicativ. A rostit o vorbire în comisia bugetară, respingând veștile ce se colportează din diferite părți pe socoteala lui, că adevărat el ar fi contrar mare al parlamentarismului și că ar avea de gând să execute chiar și legea privitoare la apărarea țării prin aplicarea §-lui 14. Dacă însă parlamentul se va arăta incapabil de muncă, atunci e foarte natural ca guvernul să recurgă la oarecari mijloace, căci altfel s'ar opri mașinaria statului, și prin urmare poporul nu e îndreptățit în cazul acesta să-i facă nici o imputare.

Cu totul altfel stau însă lucrurile, când guvernele austriace își tradează câte o slăbiciune — ceea ce în anii din urmă se întâmplă foarte des — față de Ungaria oficioasă sau, ceea ce e identic, față de maghiarime, care prin atitudinea ei i-a cauzat Austriei în trecutul apropiat pagube nespuse de mari și după toate semnele îi va cauza încă și în viitor. In nenumărate cazuri s'a întâmplat, în urma ținutei retrograde a guvernelor austriace, că vecinii noștri maghiari au câștigat o mulțime de concesiuni și favoruri, de cari nici ei însuși n'ar fi îndrăznit să creadă, că le vor putea exopera. O impresie nespus de rușinoasă și degustătoare ne face tuturora, că personalitățile noastre oficiale trebuie să întreprindă — așa zicând — călătorii formale în jurul lumii, ca să capaceze pe unul și pe altul și să le impună atitudini conciliante față de drăguții maghiari.

Cunoaștem declarațiile ce le-au făcut zilele trecute, în plină cameră, atât primministrul contele

Stărghe cât și conducătorul de atunci al ministerului de agricultură, cu privire la scumpirea alimentelor, zicând că fără consimțământul Ungariei, Austria nu poate face nici un pas pentru ușurarea traiului, prin aceea că ar deschide granițele, importului de carne din Argentina și de aiurea. Prin atitudinea aceasta miniștrii noștri s'au pus, evident, pe punctul de vedere al maghiarilor. O situație curioasă, în care vedem apărându-se drepturile, recunoscute ori nerecunoscute, ale miniștrilor maghiari din partea colegilor lor austriaci!

De aceea am salutat cu deosebită bucurie vorbirea ce a rostit-o deputatul dr. Lechar cu ocaziunea desbaterii asupra acestei chestiuni importante. În discursul său, dr. Lechar și-a exprimat mirarea, cum de și ministrul actual apără cu atâta zel, în camera austriacă, punctul de vedere maghiar, cerând respectarea lui, întocmai cum au făcut și antecesorii săi! A fost foarte nimerită întrebarea ce a pus-o deputatul dr. Lechar la sfârșitul vorbirii sale: „*Veni-va oare vreodată un guvern, care în acțiunile sale să țină cont în prima linie de interesele popoarelor austriace?*”

Rezultatul activității parlamentare în ce privește chestia scumpirii e negativ, întrucât hotărârile aduse nu au în practică absolut nici o valoare. Pe de altă parte nu putem trece cu vederea de a releva însemnătatea politică a deciziunii ce a adus-o parlamentul în vădită contradicție cu guvernul, anume că după părerea reprezentanților popoarelor austriace, în chestia scumpirii, Austria poate proceda absolut autonom și nu se poate lăsa deloc influențată de bunăvoința omnipotenților maghiari. Hotărârea aceasta principială ar trebui salutăată cu bucurie de orice guvern austriac, întrucât îndreptățește guvernele viitoare de a proceda în relațiile lor cu Ungaria mai independent și mai energic față de aceasta.

Austriacus.

INFORMAȚIUNI

Anul, 27 noemvrie n. 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță neînsemnată schimbare în temperatură și, probabil, ploi.
Prognostic telegrafic: frig, și probabil ploi.
Temperatura la amiază a fost de 6.4 Cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe aprilie	Cor. 11.90
„ „ mai	—
Secară pe aprilie	10.40
Cucuruz pe mai	8.51
Cucuruz pe Iulie	8.56
Ovăș pe aprilie	9.88

Strindberg.

Ziarele anunță, că marele poet și dramaturg suedez August Strindberg e greu bolnav.

Dintre lucferii epocii glorioase a literaturii popoarelor nordice, singur August Strindberg mai trăiește. Cel din urmă mare conștient al lui Ibsen și Björnson, Strindberg cu toate că poate fi considerat în multe privințe ca antagonistul lor, este o puternică și impulsivă personalitate literară, care a contribuit într-o măsură însemnată la desfășurarea grandioasă a vieții literare și artistice a popoarelor din nordul Europei, în ultimul deceniu al secolului XIX.

Ibsen și Björnson erau creatori absolut individualiști, a la Musset și Byron, cari au influențat mediul și au dat noi forme și idei societății omenești, până ce Strindberg a concentrat frământările epocii noastre, toate curentele intelectuale și crizele sufletești ale vremurilor noastre și le-a prins în operele lui literare, cu mare vervă și măiestrie.

Citind operele lui rând pe rând, în ordine cronologică, se pare că ți-se desfășură naintea ochilor, tablourile unui caleidoscop, reoglindind viața familiară, situația muncitorilor, curentele filozofice și literare, conflictele sufletești, diversele teorii sociale, fenomenele simptomatice ale epocii noastre sbuciumate și mari prefaceri.

Marele poet suedez s'a născut la anul 1849 în Stockholm.

A trăit o viață foarte sbuciumată, aventuroasă. Și-a luat bacalaureatul în Stockholm. A fost învățător, medicinist, student în filozofie, apoi actor, în 1870 din nou a frecventat facultatea filozofică din Upsala, apoi a devenit gazetar și în urmă bibliotecar.

Dela anul 1882 s'a dedicat cu totul literaturii, dezvoltând o activitate prodigioasă, și creând opere lite-

rare, mai în toate genurile literaturii, dintre cari unele au atins culmi și l-au ridicat în șirul celor mai mari gânditori ai vremurilor noastre.

Cea dintâi dramă a lui Strindberg „Măster Olaf” nu a avut succes pe scenă. Primele lui creațiuni poetice și dramatice nu le-a înțeles publicul din țara sa, întocmai cum norvegii nu au înțeles primele produse ale lui Ibsen.

Poveștile lui ușoare au plăcut mai mult în patria sa. Neisbutind cu dramele lui, a scris mai multe romane satirice.

În anul 1883 a făcut o călătorie în Europa, și din acele vremuri se datează o nouă epocă în activitatea sa literară. Strindberg a scris foarte mult. În românește nu știu să se fi tradus vre-o operă a lui.

Cordac.

Minciunița de zi a „Tribunei”. Luând veste despre plecarea dlui Al. St. Vernescu din redacția noastră, „Tribuna” își dă aerul, cași când ar compătini pe acest fost redactor al nostru și înfățișează toată afacerea astfel, ca și când d. Vernescu ar fi plecat dela „Românul” de oarece n'ar mai fi putut suferi „atmosfera austeră din redacția autorizată”.

Bine înțeles „Tribuna” iarăș înainte. Minciuna pentru domnia ăstia e mijloc de ușurare a digestiunii. N'au apetit, dacă nu mint. Faptul și în cazul acesta este tocmai contrariul: d. Alex. St. Vernescu ar fi rămas bucuros și pentru mai departe în „atmosfera austeră a redacției autorizate”, dar dânsul a fost concediat. Spunem lucrul acesta cu observarea, că această concediere nu s'a făcut pentru vreun motiv care ar putea să reducă onorabilitatea și hărnicia de gazetar a dlui Vernescu ori stima noastră ce o avem și astăzi față de dânsul.

Moartea lui Grigore Caîr. Marți a încetat din viață Grigore L. Caîr, avocat, fost prefect sub marele guvern al lui Lascar Catargiu, fost senator sub ultimul guvern Cantacuzino, fost magistrat și primar al orașului Târgoviște.

Cu dânsul se stânge încă unul din vechea gardă conservatoare din jurul lui Lascar Catargiu.

Neclintit în ideile conservatoare încă dela 1876, după ruptura din 1908 Grigore Caîr a urmat pe d. Take Ionescu, sub steagul căruia a luptat până în ultimele lui mementa.

Născut la 1845 în comuna Câmpina, jud. Prahova.

Doctor în drept cu diplomă de stat al facultății juridice din Lieège, în 1873. Avocat, fost judecător de instrucție la Ilfov 1876; fost primar al orașului Târgoviște; fost prefect de Dimbovița 1891—1894; fost senator în sesiunea 1905—1907.

Joi, la orele 3, în biserica „Stelea” din Târgoviște, în România, s'a oficiat serviciul religios pentru odihna defunctului Grigore L. Caîr.

De aci cortegiul funebru a parcurs strada Stelea și calea Domnească, oprindu-se în fața tribunalului unde d. Constantin Dimitriu, avocat, în numele baroului de Dimbovița, a ținut o frumoasă cuvântare, relevând meritele defunctului.

De aci cortegiul a pornit apoi pe strada Libertății unde în fața clubului conservator-democrat, d. Mihail Tălbănescu, avocat a rostit o cuvântare.

În urmă cortegiul a luat-o pe bulevardul Carol până la cimitirul „Central” unde s'a făcut înhumarea.

Carul funebru era împodobit cu un mare număr de coroane din partea autorităților, prietenilor, clubului conservator-democrat, baroul avocaților de Dimbovița și a familiei.

Onorurile militare au fost date de o companie din reg. 22 infanterie sub comanda d-lui căpitan Mache Ionescu.

Defunctul era decorat cu „Coroana” și „Steaua României”.

Știre personală. Afăm că d. dr. Nicolae Oncu, acuma duminica trecută, cu prilejul sfințirii bisericii din Otlaca, a petrecut împreună cu toată garda sa personală, care se compunea din cumnatul său d. avocat dr. Cornel Ardelean din Chișineu și condirectorul său de bancă apostolul Roman Ciorogariu, a petrecut în acea comună cortegînd pentru alegerea sa la congresul național-bisericesc. Regretăm osteneala venerabilului, ramolit național, deoarece noi nici nu i-am pus contracandidat, ca nu cumva să lipsim Măritul Congres de plăcerea discursurilor cu „iubirea, dragostea, amourea și afecțiunea” pentru scumpa noastră maică biserică și neamul și națiunea și poporul nostru.

Monumentul lui Lueger. Reprezentanța comunală a orașului Viena va publica concurs de proiecte pentru monumentul ce

va fi ridicat lui Lueger pe piața din fața primăriei. Pentru cele mai bune sunt destinate 4 premii de câte cinci mii de coroane.

Concertul soc. „Carmen” din București. Din București primim știrea, că vineri seara a avut loc un foarte reușit concert la Ateneul Român dat de societatea „Carmen” de sub direcțiunea dlui D. G. Kiriac, cu concursul orheștrei ministerului instrucțiunii publice, al d-nei Elena Locusteanu și al dlor I. Băjenaru, A. Atanescu și D. Duca.

Căsătorie. D. Emil Birtolon și d-soara Zoe Vitéz își vor serba cununia la 3 dec. n. 1911 în Teaca. Ca răscumpărare a anunțurilor au dăruit 20 cor. pentru zidirea bisericii din Teaca.

Felicitări.

Căsătoria unei românce la Bruxelles. Ziarul „L'Indépendance Belge” scrie cu data de 18 noemvrie următoarele:

În fața unei asistente dintre cele mai elegante s'a celebrat joi, 16 noemvrie, la primărie și la biserica Saint-Jacques-sur-Caudenberg, căsătoria mult dragălașei d-soare Letiția Rășcanu, fica fostului deputat și prefect român și a d-nei Nicolae P. Rășcanu, născută Brătianu, cu contele Werner Wolff Metternich, fiul contelui și contesei Levin Wolff Metternich, născută contesă d'Ausemburg.

D. și d-na Rășcanu locuiesc la Ploesti, în România; contele și contesa Levin Wolff Metternich locuiesc în castelul Arcen, în Olanda. Tinărul căsătorit este nepotul Ex. S. contele Wolff Metternich, ambasadorul Germaniei la Londra.

Martorii erau, pentru mireasă: Ex. S. d. Djuvara, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al M. S. regelui României în Belgia și Ex. S. d. Take Ionescu, om de stat român și șeful partidului conservator-democrat; pentru mire: contele Wolff Metternich zur Gracht, șeful numelui și armelor familiei și contele d'Ausemburg, însărcinatul de afaceri al Luxemburgului în Belgia, unchiul său.

Ceremonia s'a celebrat în cea mai strictă intimitate și fuseseră invitate numai rudele-de aproape ale tinerilor soți.

Tinăra mireasă, de o frumusețe și de o grație aleasă, din frumosul tip românesc, cel mai curat, a fost condusă la altar de tatăl ei, d. Rășcanu.

Ea purta o minunată toaletă de charmense albă, acoperită toată din vieux point în igliță și împodobită cu un vâl tot în puncte de igliță — ansamblul de o rară eleganță.

După ceremonie, domnul și d-na Rășcanu au dat la hotelul de Flandra, din piața Royale, un lunch și o recepție foarte însuflețite, la cari numeroase notabilități oficiale și modeste au venit să prezinte urările lor de fericire tinerilor soți, cari, după un timp de ședere la Paris, se vor duce să locuiască la Londra.

Tinerii căsătoriți au primit enorm de multe flori, între cari și superbe coșuri de ierbe, între alții dela contesa de Sipangen, dela d. Jossé Allard, dela vicontele Jonghe, etc.

Un dejun s'a dat mercuri, 15 noemvrie, la legățiunea regală a României. Invitații E. S. ministerului României și d-nei Djuvara erau:

E. S. marchizul Beccaria d'Incissa, senator, fost ministru al Italiei la București și marchiza Beccaria d'Incissa, născută principesă de Looz-Corswarem; contele și contesa L. Wolff Metternich; domnul și d-na Charles de Peneau de Franchimont; E. S. d. Take Ionescu; contele d'Arshott, șeful de cabinet al regelui; domnul și d-na Rășcanu; domnul și d-na G. de Gulescu; domnul și d-na P. Ciorăneanu; tinerii căsătoriți; contele și contesa Werner Wolff Metternich; domnul Ioan Ciorăneanu; domnul Aurelian, secretarul legățiunei României.

Import de carne din Svedia la Viena. Vineri a sosit la Viena primul transport de carne de vită comandat la Malmö în Svedia: 1 vagon frigorifer, cuprinzând materialul dela 16 boi; cantitate neînsemnată, adică numai ca încercare. Fiind mari cheltuelile cu expediția și cu vama, un klg. ajunge a costa loco Viena la hala centrală 56 b., și se vinde engros cu 70—74 (dinainte) și cu 80—84 b. klg-ul, iar pentru public cu cor 1'46 și cor. 1'64. În aceeași zi s'a desvagonat cantitate mai mare de carne importată din Serbia, care se vinde cu 30—35 bani mai ieftin.

Românii la meserii. Din rapoartele școalelor de meserii subvenționate de universitatea săsească, extragem următoarele date, — din cari ne putem convinge, că elementul românesc începe a se industrializa și că astfel în curând vom avea o puternică clasă de mijloc. Iată datele extrase din rapoartele oficiale ale școalelor industriale de pe teritoriul fost odinioară sub domnia sașilor și anume:

1. În școala industrială din *Orăștie*, sunt 146 elevi români din 217 (nemți 16).
2. În școala din *Sebeșul-săsesc*, 115 români din 204 (nemți 80).
3. În școala din *Brașov*, 176 români din 432 (nemți 218).
4. În școala din *Sibiu*, români 193 din 647 (nemți 445).
5. În școala din *Reps*, 27 români din 106 (nemți 72).
6. În școala din *Medias*, români 72 din 311 (nemți 181).
7. În școala din *Bistrița*, români 69 din 222 (nemți 131).
8. În școala din *Agnita*, români 51 din 227 (nemți 158).

În cele 8 școli industriale sunt înscrși cu totul 2376 de elevi, din cari români 854, nemți 1102, iar restul de 420, unguri.

Elevii români formează majoritatea absolută în *Orăștie* și *Sebeș*, aceste 2 orașe vor fi primele, pe cari elementul românesc le va cuceri. În *Orăștie* sașii vor dispărea cu totul, având numai 16 elevi din 217, iar români 146.

Să fie adevărat? D. Nicolae Iorga publică în „*Neamul românesc*” următoarele: „E adevărat că, pentru simplul fapt că au fost de față la serbările universității din Iași, unde se puteau vedea rectorii din Cernăuți, Viena și Berlin, un număr de seminariști români au fost puși sub cercetare disciplinară de un părinte director, pe care suntem gata a-l numi?”

Foile de peste munți sunt rugate a reproduce această întrebare. Poate că părintele director se va căi și va opri cercetarea care-i face atâta rușine. Altfel, dacă va pedepsi, îi vom da numele.”

Octave Mirbeau pregătește pentru sezonul viitor două noi piese de teatru. Una e intitulată: „*Metalurgicii*”, și va avea ca fond scene din industria fierului. Eroul celeilalte va fi Napoleon Bonaparte.

Maeterlinck și medicina. Maurice Maeterlinck, răspunde unei reviste parisiene, care afirmase că scriitorul începuse într-o vreme să studieze medicina:

„N'am început prin a studia medicina. Am studiat însă dreptul pentru a mă supune tradițiilor familiei, după cari trebuie ca băiatul cel mai mare să fie avocat.”

„Până în cea din urma zi a vieții o să-mi pară rău că m'am supus acelor tradițiuni și că am jertfit cei mai scumpi ani ai mei celei mai deșarte dintre științe. Toată firea mea, toate gusturile mele mă îndreptau către studiul medicinei, care, sunt din ce în ce mai convins, este cea mai minunată cheie cu care poți pătrunde în marile realități ale vieții.”

Teatrele din Paris au încasat în anul 1910/11 laolaltă suma respectabilă de 27.730.062 franci, iar localurile mai mici pentru concerte 5.380.081. Autorii au primit în tantieme 3.487.685 franci.

S'au premiat 860 novități. — În anul 1909 — 1910 intrările au adus cu 484.762 franci mai puțin.

Instiținare. Am onoare a aduce la cunoștință, că a apărut și se află de vânzare în depositul meu, tabloul (portretul) nemuritorului *Alexandru I Ion Cuza* fostul domnitor al principatelor-unite române. Tabloul este foarte fin executat în litografie și reprezintă: la mijloc, pe marele domnitor îmbrăcat în cea frumoasă sa uniformă, stând în picioare, iar

la dreapta și la stânga sunt scene ce reprezintă 12 momente istorice de cea mai mare însemnătate din domnia sa și anume: I anul 1859 depunerea jurământului ca domn al Moldovei. II anul 1859 primirea ca domn al Munteniei. III anul 1861 visita la Constantinopol. IV anul 1862 însărcinarea lui Barbu Catargiu cu formarea primului cabinet al principatelor-unite. V anul 1862 ștergerea hotarelor între principate. VI 1864 dizolvarea camerei. VII anul 1864 înproprietărea țărănilor. VIII anul 1864 legea instrucțiunii publice. IX anul 1864 secularizarea mănăstirilor. X anul 1866 abdicarea. XI anul 1866 îndepărtarea din țară. XII anul 1911 recunoștința poporului (monumentul ridicat la Iași). Acest tablou fiind de un mare interes istoric pentru toți românii și de-o neîntrecută frumusețe ca inspirație artistică și ca execuție, constituie o adevărată comoară pentru cine-l va cumpăra.

Prețul este de 3 cor. trimis franco recomandat. La comenzi de 10 exemplare cel puțin se scade 20% rabat. Comenzile — însoțite de cost când se comandă 1 exemplar, eventual de un acout când comanda este mai mare — sunt a se adresa subscrisului. *Nicolae Cloțan*, Sibiu — Nagyszeben (Zeughofplatz nr. 11.)

Un general socialist. Din Bruxelles vine știrea, că generalul Delée, eșind la pensie, s'a înscris în partidul socialist și a pornit în turneu de propagandă.

Când va fi rechemat crucișătorul „Berlin”. Corespondentul din Berlin a ziarului „*Petit Parisien*” comunică ziarului său că între secretarul de stat De Kiderlen Waechter și ambasadorul Cambon au început tratative asupra rechemării crucișătorului „Berlin” dela Agadir.

În loc competent se declară însă că guvernul german nu va retrage crucișătorul până când acordul franco-german nu va fi prezentat camerei franceze spre ratificare.

Edelweis-ul elvețian distrus. Din cauza miilor de turiști cari cutieră muntii Elveției, frumoasa „floarea reginei” a dispărut din Alpi. Pentru că să poseadă o singură floare, turiștii o smulgeau din rădăcini, așa că acum elvețienii importă „edelweis” francez și îl vând turiștilor ca amintire din Alpi.

Scandal la curtea chineză. Din San Francisco se anunță, că mama împăratului Chinei a fugit cu un tânăr actor chinez.

O călătorie de nuntă în balon. Din Linz vine știrea, că aviatorul dela societatea aeronautică a Austriei-de-jos, locotenentul Wilhelm König și-a serbat marți căsătoria cu dsoara Smidt și a hotărât să facă călătoria de nuntă în balon.

Societatea i-a pus în acest scop la dispoziție balonul Salzburg.

Balonul a fost umplut în curtea uzinei, în fața unui public imens, și supravegherea personală a arhiducelui Iosif Ferdinand.

După ce tinerii căsătoriți au fost fotografiați, balonul și-a luat drumul în aer.

„*Laurii*” lui Anatole France. Într-o zi de vară ieșise la plimbare Anatole France împreună cu Jacques Brousson, care pe atunci era secretarul său.

Vântul luă pălăria glorioasă academician și o duse rostogolind-o până departe.

Brousson se aruncă în goană, prinse pălăria și o aduse lui Anatole France.

— Iată inconvenientul paiului, e așa de ușor, că nu se poate ținea pe cap.

Brousson, foarte serios îi răspunde:

— Măestre, ar trebui să ieși încoronat cu lauri!

— Ești obraznic, îi răspunde Anatole France, și n'am să-ți mai spun o vorbă toată ziua.

Marelui ironist nu-i place să-l zeflemisească cineva. Se supără de-i arunci săgeți din tolba sa.

Aviațiune. Sâmbătă s'a deschis la Roma congresul VII. al „*Federațiunii internaționale*”. Țările care au trimis delegați au acest raport de voturi: Franța 33, Germania 25, Statele-Unite 12, Anglia 11, Italia 9, Belgia 9, Austria 8, (o reprezintă baronul Constantin Economu), Rusia 6, Elveția 6, Spania 4, Dania 4, Suedia 3, Norvegia 3, Holanda 3, Ungaria 3.

La discursul de bineventare al prințului Potenziari a răspuns ing. Wallace (Anglia), pe drept de ansienitate, apoi au început debaterile.

Monument lui Ion Adam. La inițiativa d-lui Emil Gârleanu, directorul Teatrului național din Craiova, revista „*Ramuri*” a început să facă subscripții pentru a se ridica un monument decedatului poet Ion Adam. Până acum s'a scris 105

lei. Toate sumele se vor trimite pe adresa d-lui C. S. Făgetăl, directorul revistei „*Ramuri*” din Craiova.

Incident senzațional. Din Paris vine știrea, că cu ocaziunea sosirii regelui Petru s'a petrecut un incident senzațional. Comandantul pieței, inspectând trupele înșirate pe străzi, a constatat că distanța între trotoar și cordonul trupelor până la marginea trotoarului e prea mică și a ordonat deci, trupele să fie așezate mai înapoi. Colonelul a refuzat, spunând, că cordoanele sunt așezate conform dispozițiilor generalului. Comandantul răspunde că e un lucru foarte simplu de a dirija trupele cu trei pași înapoi. La aceste cuvinte colonelul pășind în fața soldaților, strigă: „*Contrar dispozițiilor de azi dimineată, trei pași înapoi!*”

Incidentul a stârnit mare senzație. Se crede, că colonelul va fi scos la pensie.

Revocarea ordonanței de urmărire contra lui Derviș Hima bey. Ziarul „*İkdan*” din Constantinopol află, că curtea marțială a dat o ordonanță de neurmărire în privința lui Derviș Hima bey, care plecase în România în urma suspendării ziarului său și care era supus urmăririi. Derviș Hima bey s'a înapoiat la Constantinopol de trei zile.

Reînvierea bandelor în Macedonia. Se anunță din Salonic, că după rapoarte oficiale sosite din Macedonia, organizația revoluționară ar pregăti o mișcare în Macedonia.

Autoritățile locale au cerut trimiterea de jandarmi din Constantinopol.

Șefii de bande bulgari încep să și constituie noi bande.

Ei poartă uniforme turcești pentru a putea mai lesne pătrunde peste graniță.

Din Bulgaria se introduce în Macedonia prin cantrabandă arme și munițiuni.

Sarah Bernhardt se căsătorește? Ziarele aduc știrea din Paris, că marea tragediană Sarah Bernhardt, se căsătorește cu un tânăr artist dramatic valon, în vîrstă de abia 26 ani.

Știrea despre această tardivă recăsătorie a d-nei Sarah Bernhardt face — după cum lesne e de priceput — mare senzație, dat fiind că celebra artistă numără acum 65 de primăveri.

Atentat contra monumentului lui Zola. Dupăcum se știe, acum câteva zile s'a desvilit la Paris monumentul în amintirea lui Emile Zola.

A doua zi întreg monumentul a fost găsit mînjit cu cerneală de sus până jos.

Atentatul a fost făptuit de așa numiții „*Camelots du Roi*”.

Atentatorii au dispărut fără a lăsa vre-o urmă.

Divorțul soților Toselli. Tribunalul din Florența a admis divorțul soților Toselli. Propunerea de a se condamna pe Toselli la o amendă, pentru că și-a adus în casă amanta sub pretext că este o guvernantă, a fost respinsă.

Conform propunerii lui Toselli tribunalul a recunoscut că fiul său micul Philebert urmează a fi încredințat spre creștere părinților lui Toselli.

D-na Toselli care a fost de față nu și-a putut ascunde furia în contra acestei sentințe și a părăsit sala fără a mai răspunde la întrebarea dacă face sau nu apel contra sentinței pronunțate.

Bibliografie

—x—

„*Apologia lui Socrates*”, de Platon traducere după original de I. E. Torontin. Cluj.

POȘTA REDACȚIEI

Advocat — *Arad*. Am primit actele despre isprăvirile domnilor avocați de sub întrebare. Vă mulțumim, asigurându-vă, că la timpul săn vom arăta obștei românești de ce teapă sunt avocații tribuniști din comitatul Aradului.

Redactor responsabil: Atanaslu Halmăglan.

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte
recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,
(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai
mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de
cumpărat. **Telefon 438.**

Grill Károly

lăcătuș-tehnic, mașinist.
Világos. (Casa proprie.)

Primește orice comande de speciali-
tate, d. ex.: părți trebuincioase la edi-
ficii, garduri de fier și gratii de mor-
minte. — Cuptoare, modelul cel mai
nou de cea mai bună execuție. —
Cumpene, greutate, mașini economice.

**Stropitoare de vie se capătă și
se reparază cu pricepere. Cu
plăcere dau planuri și proiect
de spese.**

Desfacere de prăvălie!!!

Marfa din magazinul meu
voi vinde-o

cu prețuri foarte reduse.
Desfacere autorizată s'a
început de câteva zile.

**In săptămâna
asta se vinde:**

mănuși de pieleglacé
pentru dame,
specimene fine, negre, albe
și colorate.

Părechea **75** cr.

**Stofe pentru
costume și haine**

negre și în toate colorile.

ASSAEL Telef: 835
IACOB și FIUL

Arad, drumul Radna 23.

Fabrică de mașini, motoare,
instrumente și mașini agri-
cole. Lifturi de povară. — Pla-
nuri și preliminară gratuit.

Birou de informații!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului româ-
nesc din provincă, m'am hotărât să deschid în
Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la
ministerii și la alte foruri, orice informații co-
merciale și în general în orice cauză dau în
restimp de 2-3 zile, ori-și-cui rezolvând toate
chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez re-
zolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu re-
ferentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac
tot felul de mijlociri comerciale și comande.
Prețuri moderate, serviciu prompt, informații
detașate. La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III.19.

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat

ARAD, str. Illés nr. 38.
(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări
: în bransa aceasta. :

Face și execută planuri
de zidiri pe lângă prețu-
turile cele mai moderate.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică
împreună cu becuri, esecută și
furnisează prompt sub cele mai
favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată incre-
derea subscrisului și va fi pe
deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport
poți capăta cu prețurile cele mai
moderate dela firma

KOCH DANIEL

intreprindere de instalare a sonerilor și te-
lefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str, Deák-Ferencz Nr. 42.

HOFFMAN SÁNDOR

ARAD, (Palatul teatrului).

Pânze și șifonuri

Confecție pentru dame
și fete. — Covoare,
perdele, plapome, blă-
nării.

Se vând

cu prețuri uimitoare de
ieftine, până ce se va
desface asortimentul

Flanele tenis fine în
preț de 25 cr. Fla-
nele de dame în toate
colorile.

**Rog priviți ga-
lantarele mele!!**

Au sosit cele mai frumoase și
mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bărbați și dame Salamander

cu renume mondial, se capătă în
culoare galbină și neagră cu 16
coroane 50 ațeri exclusiv la mine.

Weinberger János

prăvălie de ghete de rangul I-ii.

Arad, piața Andrassy Nr. 20.

Comanțele din provincă se
execută încă în aceeași zi.

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
○ ○ artistice în ale tipografiei, ○ ○

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitări, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

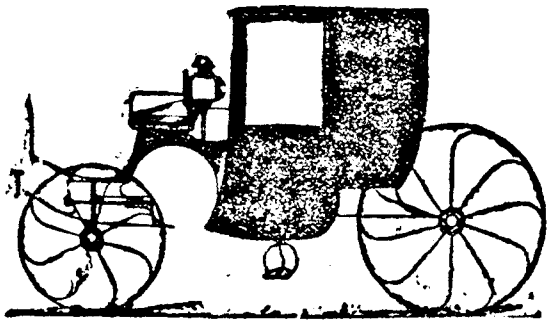
Kováts és Thomay

fauri și fabricanți de trăsuri

Arad, Strada Kossuth Nr. 2.

Avem onoare a recomanda atelierul nostru cu renume bun de

făurit și fabrică de trăsuri.

După cunoștințe de 7 ani câștigate în fabrica Kölber Testvérek, furnisorii curții regale, ne-am așezat aici și suntem în poziția a satisface celor mai mari recerinte. Pregătim trăsuri nouă în orice execuție, asemenea facem reparaturi pe lângă prețuri convenabile.

Depozit de trăsuri gata.

Catalog gratis și franco.

Cu deosebită stimă:

Kováts și Thomay,

faur și fabricant de trăsuri.

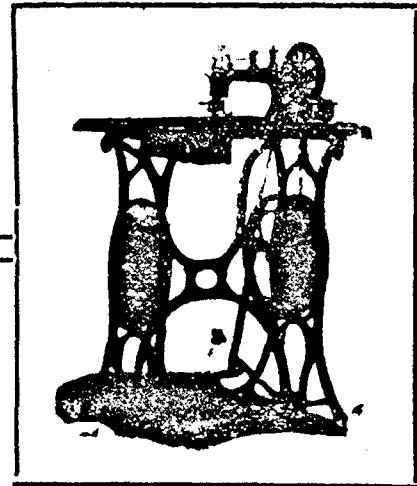
Nr. telefonului 604.

Cele mai bune mașini de cusut

se capătă pe lângă solvire favorabilă
în rate la firma

Kalenda János

Nagyvárad, lângă biserica „Holdaș“.

Tot acolo: Mare alegere în arme
de vânat și revolvere, precum gra-
: mofane și părți necesare. :

Telefon — (în tot comitatul) — Nr. 245.

Nr. telefonului 604.

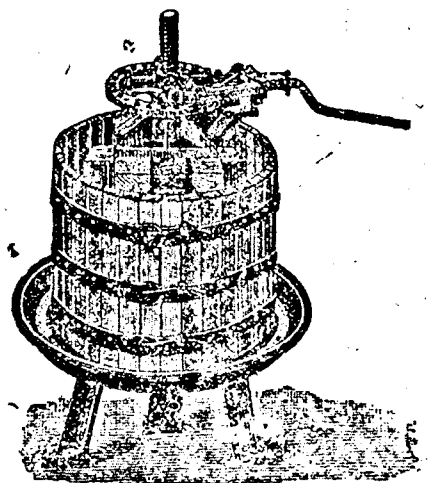
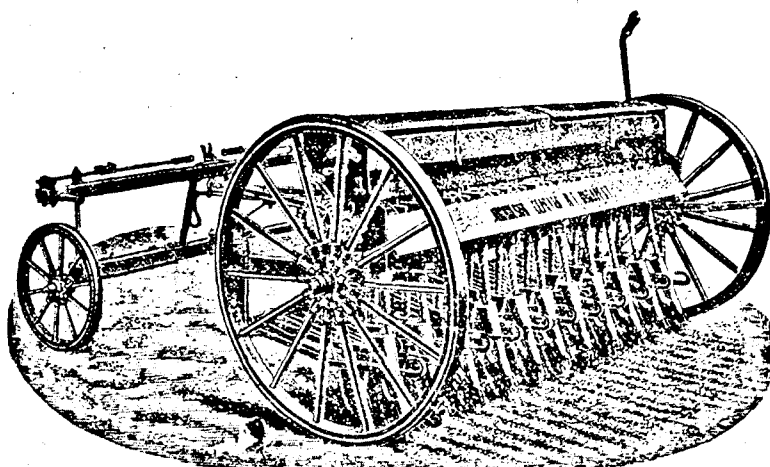
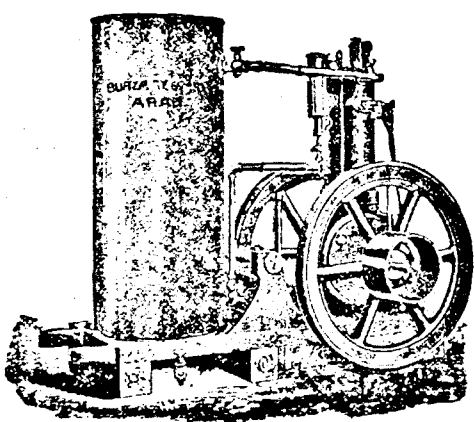
FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă ro-
mânească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole, motoare cu benzin și oleiu brut** cu prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucurosi, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.